

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Katedra divadelní vědy

Bakalářská práce

Renata Kotápišová

Divadlo Oskara Nedbala v Táboře

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat PhDr. Barbaře Topolové, Ph.D. za cenné připomínky a za poskytnuté rady při psaní práce. Poděkování také patří Mgr. Lindě Rybákové za zapůjčení materiálů a vstřícný přístup.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, řádně jsem citovala všechny použité prameny i literaturu a práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 15. srpna 2020

.....

Jméno a příjmení

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá Divadlem Oskara Nedbala v Táboře. Zaměřuje se na divadelní situaci před postavením této budovy. Po rekapitulaci starší tábořské divadelní tradice se text soustředí na budování městského divadla, na jeho stavební úpravy a na inscenační tvorbu na jeho jevišti. Přiblížena jsou nejrelevantnější období zdejší inscenační tvorby. Cílem práce je zmapovat výstavbu divadla a nahlédnout fungování této scény jako specifického prostoru a instituce.

Klíčová slova

Divadlo Oskara Nedbala, divadlo, Tábor, Spolek divadelních ochotníků, stavební úpravy, rekonstrukce, propůjčení, současná situace

Abstract

The thesis deals with the Theatre of Oscar Nedbal in Tábor. It focuses on the theatrical situation before the construction of the building. After the resume of the elder tradition of Tábor theatre, the text focuses on building the theatre, on its modifications and also on its production on its stage. The most relevant periods of productions on stage are described. The aim of the work is to map construction of the theater and to see the functioning of this structure as a specific space, and as the institution as well.

Keywords

Theatre of Oscar Nedbal in Tábor, theatre, Tábor, Association of theater amateurs, construction work, reconstruction, lending, current situation

Obsah:

Úvod _____	6
Táborská divadelní tradice _____	7
Budování divadla a jeho stavební proměny _____	14
Kulturní program divadla v 1. pol. 20. stol. _____	33
Současná situace v divadle _____	42
Závěr _____	54
Použité zdroje _____	55
Přílohy _____	60
Obrazová příloha _____	65

Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila tábořské Divadlo Oskara Nedbala. Zajímalo mě to, jaká byla v Táboře situace před tím, než se postavilo městské divadlo. Kde se v této době hrálo, jaký byl repertoár a jaké divadelní společnosti do města zavítaly. Zajímavou otázkou pro mě byl také vznik samotné ideje, která podnítila stavbu divadla. Zároveň bylo mým plánem zmapovat, jak budování probíhalo a jaké další stavební úpravy byly provedeny.

Dalším logickým krokem bylo pátrání po tom, k čemu všemu byla budova divadla využívána. Zajímal mě především další umělecký i jiný program, který byl realizován zároveň s představeními nazkoušenými Spolkem divadelních ochotníků. Zaměřila jsem se na část 1. pol. 20. stol. s tím, že v archivu se mi podařilo dohledat materiály pro léta 1915 – 1945.

V závěru práce se zaměřuji na současnost divadla. Cílem bylo popsat, jak dnes tato instituce funguje a jak lze prostor divadla využít.

Mou hlavní motivací bylo nejen to, že pocházím z Tábora, ale i to, že jsem již řadu let členkou Divadelního souboru Tábor, který zde působí.

Táborská divadelní tradice

První doložené zmínky o divadelní činnosti jsou datované z roku 1680, kdy se v kostele konaly teatralizované pašijové pobožnosti. O rok později se zde hrála blíže neurčená velikonoční hra. Dále byla v Táboře roku 1683 nejspíše uvedena *Komedie o turecký vojně*. Toto tvrzení je spíše hypotézou, je možné, že hra nebyla uvedena v Táboře, ale v Brandýse nad Labem. Roku 1690 byla v radničním paláci uvedena hra *Zrcadlo masopustu*.¹ Tato hra byla sehrána 5. 2. táborskou mládeží a poukazovala na to, jak je člověk svedený ďáblem schopný opět duchovně ukřižovat Krista.²

Roku 1785 bylo v domě čp. 7 vybudováno jeviště. Existenci jeviště zmiňuje i profesor Karel Thir ve svém díle *Staré domy a rodiny táborské*, která byla vydána roku 1920. Zde upozorňuje na zprávu z roku 1785 o divadelním jevišti v domě čp. 7, na kterém byla zahrána hra J. Kaffky *Rosamunde*. Dále se v této době hrálo v domech čp. 119, čp. 144 a čp. 212.³ Na počátku 19. století se divadelní produkce přesunula do augustiniánského kláštera a později na radnici. *Prvá zpráva o ochotnickém divadle v Táboře se datuje z 6. června 1785, kdy bylo c. k. granátnickým setníkem, hrabětem Serinim z Kiss-Serinu uspořádáno v německém jazyce představení hudebního dramatu Rosamunda. Počátkem 19. století se hrálo v bývalém augustiniánském klášteře, později na radnici „v paláci“ a kolem roku 1830 na Střelnici.*⁴

Jak je výše citováno, roku 1830 zařídil MUDr. Jan Eiselt působení v budově Střelnice, kde se hrálo až do otevření Starého divadla. Jan Nepomuk Eiselt byl významnou českou osobností. Tento lékař se zasloužil o průkopnictví v oboru prevence a hygieny. Do Tábora se dostal po svém jmenování krajským fyzikem. Veškerý volný čas zde věnoval ochotnickému divadlu a velmi se zasloužil o vznik městského divadla.⁵

V této době měl Tábor 4 485 obyvatel a status královského města. Na úřadech se mluvilo převážně německy, ale i zde se v této době objevují vlastenecké projevy. To dokazují archivní záznamy, které hovoří o vlasteneckém buditeli Josefu Vlastimilu Kamarýtovi, katolickém knězi a básníkovi, který ve 30. letech 19. století založil první českou knihovnu v Klokotech.^{6,7} Na

¹ VALENTA, Jiří, ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava, *Místopis českého amatérského divadla 2. N – Ž*, Praha 2002, s. 538

² Podrobnější popis této hry nalezneme v rukopisném Sborníku Jiřího Evermonda Košetického z roku 1690, z něhož čerpá i VALENTA, Jiří, ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava, *Místopis českého amatérského divadla 2. N – Ž*, Praha 2002

³ THIR, Karel: *Staré domy a rodiny táborské*, II. díl. Tábor 1920, str. 517

⁴ DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR, *Divadlo Oskara Nedbala Tábor*, Tábor 2009, nestránkováno

⁵ Jan Nepomuk Eiselt, https://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Nepomuk_Eiselt – vyhledáno 18. 4. 2020

⁶ Klokoty – část Tábora, jehož dominantou je Kostel Nanebevzetí Panny Marie

⁷ *150 let ochotnického divadla v Táboře*, Tábor 2007, s. 3

jevišti se ale objevovaly pouze německé hry. Ochotnické divadlo zde bylo považováno za koníček řady úředníků a dalších vážených občanů.

Roku 1839 inicioval MUDr. Jan Eiselt zřízení stálého městského divadla. Díky němu byla v letech 1840-1841 přebudována spodní část městské sýpky v divadlo. Tato přestavba proběhla bez stavebního povolení, což byl na tuto dobu poměrně odvážný čin.

Další divadelní událostí této doby bylo zinscenování přepadení tradičních masopustních maškar vojskem Jana Žižky. To se uskutečnilo o masopustním úterku roku 1843. Tyto události dokládají, že masopust se stával národní slavností tábořského měšťanstva.⁸ V trochu jiné podobě tyto husitské slavnosti přetrvávají v Táboře dodnes.⁹

Divadlo se v budově městské sýpky hrálo pouze do roku 1849, kdy byl prostor upraven na porotní sál a divadlo se opět přesunulo na Střelnici.¹⁰ Zde nebyly vhodné podmínky pro divadelní produkci a tak se činnost ochotníků pozastavuje.¹¹ Přesto se v prostoru Střelnice divadlo hrálo. Divadelní činnosti se věnovali samotní ostrostřelci. Inscenována byla například hra *Divotvorný klobouk* od Václava Klimenta Klicpery. Kvůli tomuto představení vzniklo na Střelnici jeviště, které pak využívali například školáci, kteří zde zinscenovali několik charitativních představení.¹²

Krátké oživení ochotnické činnosti nastalo o vánocích roku 1850, kdy divadelníci odehráli frašku od Václava Klimenta Klicpery *Rohovín Čtverrohý* a komedii od Ernsta Raupacha *Zapečetěný měšťanosta*. Divadelníci byli namotivováni a pokračovali v hraní českých a německých her. Do svého čela si zvolili Quida Töplyho, c. k. podkrajského komisaře, později c. k. místopředsedou a referenta pro správní hospodářské záležitosti české zemské školní rady. Roku 1851 ale divadelní činnost opět upadala.¹³

Zásadním rokem pro obnovení ochotnické činnosti byl rok 1857. Tohoto roku do Tábora přišel Josef Václav Žák a nastoupil zde do Landfrasovy tiskárny na pozici faktora. Žák byl vzdělaný muž, který se ze svého pražského působení znal s osobnostmi, jako byli František Palacký, Josef Kajetán Tyl, Václav Kliment Klicpera, Karel Havlíček Borovský a k umění měl velmi blízko. Stejněho roku založil Josef Václav Žák, spolu s dalšími tábořskými vzdělanými

⁸ VALENTA, Jiří, ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava, *Místopis českého amatérského divadla 2. N – Ž*, Praha 2002, s. 538

⁹ Viz kapitola Současnost divadla, Pravidelné akce spojené s divadlem, s. 46

¹⁰ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, Plzeň 2007, s. 11

¹¹ Pamětní spis Spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, Tábor 1927, s. 12

¹² NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, Plzeň 2007, s. 20, 21

¹³ Pamětní spis Spolku divadelních ochotníků v Táboře, Tábor 1927, s. 13

měšťany jako byl Václav Suchomel-Záviš, František Ryba, František Fiala, Společnost divadelních ochotníků. Tito muži patřili mezi nejvýznamnější osobnosti a zasloužili se o rozkvět tábořské ochotnické činnosti.¹⁴ Společnost působila od 4. července 1857, kdy bylo slavnostně otevřeno nové divadlo v Táboře u Pražské brány. Opět šlo o budovu městské sýpky, která přimykala k Pražské bráně. Při slavnostním zahájení odehrála společnost dvě představení – *Die Branchatzung* od Augusta von Kotzebue v němčině a hru *Hubička na poukázanou* od Ignaze Franze Castellioho. Tu přeložil již zmíněný J. V. Žák. Ten hry nejen překládal, ale dokonce i sám psal.

Dle almanachu Zora, který roku 1858 vydali táborští ochotníci, byly uvedeny hry *Zlodějská straka* Josefa Václava Žáka, *Tři kandidáti* Leopolda Feldmanna, *Der Fabriant*, *Všickni se radují!* Eduarda Devrienta, *Ein Freundschaftsbündnis*, *Schlos Limburg* Leopolda Feldmanna a *Jeden jako druhý* Augusta von Kotzebua.¹⁵ Tento seznam her naznačuje vyváženost českých i německých her na tábořském jevišti, která ale tohoto roku končí. Dle Pamětního spisu Spolku divadelních ochotníků byla poslední německou hrou, uvedenou 16. 12. 1858, veselohra *Schlos Limburg* a od tohoto dne se uváděly pouze české hry.¹⁶

Ochotníci ročně vyprodukovali 8 - 17 inscenací. Řízení chodu spolku nebyla jednoduchá záležitost, to dokazuje i fakt, že se během 10 let vystříдалo ve vedení sedm ředitelů. Mezi ty nejznámější patří František Fiala, který se ve Společnosti divadelních ochotníků věnoval režii a Alfons Šťastný, pozdější novinář, spisovatel a poslanec, který se věnoval herectví.¹⁷

Společnost měla kromě svých stálých členů také čestné členy, kterými byly tehdejší význačné osobnosti, včetně zastoupení aristokracie, kterou reprezentovali Rudolf hrabě Kolovrat Krakovský, dr. Václav Pešina, rytíř z Čechorodu u Železné koruny, komorník strážný hlavního chrámu Páně sv. Víta v Praze, konsistorní rada¹⁸, nechyběli ani významní obyvatelé města Táboř - *Vojtěch Pöschl (děkan, vikář a dozorce školního okresu v Táboře)*, *František Kotrbelec (městský radní)*, *J. D. Arbeiter (mistr lékárnictví, pražský měšťan a čestný tábořský měšťan)*, *František Weger (městský radní)*, *Václav Křížek (ředitel reálného gymnázia v Táboře)*, *Moric Schöne (městský radní)*, *Vojtěch Šašek (děkan a biskupský vikář)*, *Jan*

¹⁴ Sto let ochotnického divadla v Táboře 1857-1957, Tábor 1957, s. 22, 23

¹⁵ VALENTA, Jiří, ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava, *Místopis českého amatérského divadla 2. N – Ž*, Praha 2002, s. 538

¹⁶ Pamětní spis Spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, Tábor 1927, s. 13

¹⁷ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, Plzeň 2007, s. 49

¹⁸ *150 let ochotnického divadla v Táboře*, Tábor 2007, s. 4

*Evangelista Hulákovský (katecheta na hlavní škole v Táboře), Jan Antonín Lepič (kooperátor v Táboře).*¹⁹ V pamětním spisu z roku 1927 najdeme mezi čestnými členy také Aloise Jiráska.²⁰

Svou životaschopnost potvrdil spolek zakládací valnou hromadou dne 13. dubna a 25. května 1868. K tomuto aktu došlo především proto, že roku 1868 vyšel v platnost nový zákon o spolcích, podle kterého se Společnost divadelních ochotníků musela změnit ve Spolek divadelních ochotníků s vlastními stanovami.²¹ Téhož roku byly schváleny stanovy, které obsahují 64 paragrafů, a je v nich detailně popsáno, jak má fungovat výbor spolku a jaká práva a povinnosti mají členové. Mezi nimi jsou například tyto paragrafy:

§ 1. Účel spolku: povzbuzovati a pěstovati ušlechtilou zábavu k individuálnímu vzdělání svých údů, pak širšího obecnstva a mravně i materiálně prospěšné snahy podporovati.

§ 2. Prostředky: 1) Čtení spisů dramatických. 2) Pořádání a provozování divadelních her a jiných ušlechtilých zábav.

Povinnosti a práva údů:

§ 7. Každý úd jest povinen reggisserem mu přidělenou úlohu přijmouti, zkoušky určené navštěvovati a o provedení úlohy seč síly se starati.

*§ 8. Každý úd, jemuž nějaká jest úloha přidělena, má se sám o toaletu starati v dorozumění s regiseurem a dekorátérem. Jsou-li šaty ze spolkové šatnice má je hned po hře dekorátérovi odevzdati.*²²

Již roku 1868 vlastnil Spolek knihovnu, ve které se nacházelo 222 knih s 306 dramaty.²³ Mezi těmito tituly byly například tragédie *Della Rosa, poslední Rožmberk* od Gustava Pflagra Moravského, veselohra *Po slunce západu* od Lotze, fraška *Dědkův kalmuk* Karla Šimůnka, veselohra se zpěvem *Blázinec v prvním poschodí* Františka Ferdinanda Šamberka, veselohra *Casanova* od Lavriera, fraška *Doktor Štěkavec, čili pořád se vadí* Jana Nepomuka Štěpánka, činohra *Muka chudé ženy* Josefa Kajetána Tyla...²⁴

¹⁹ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, Plzeň 2007, s. 48

²⁰ *150 let ochotnického divadla v Táboře*, Tábor 2007, s. 5

²¹ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, Plzeň 2007, s. 49

²² *150 let ochotnického divadla v Táboře*, Tábor 2007, s. 4, 5, 6

²³ *150 let ochotnického divadla v Táboře*, Tábor 2007, s. 6

²⁴ Názvy doložené z plakátů k zmiňovaným představením. Uložené jsou v Archivu Divadelního souboru Tábor (Divadelní 18) v prostoru Divadla Oskara Nedbala Tábor

Della Rosa, poslední Rožmberk hrán 31. 8. 1886

Po slunce západu hráno 1. 12. 1887

Dědkův kalmuk a Blázinec v prvním poschodí hráno 13. 12. 1868

Mezi významné události patřilo první uvedení opery, nastudované Spolkem divadelních ochotníků. Tou byla *Dcera pluku* od Gaetana Donizettiho. Premiéru měla 5. 12. 1869 (reprízy 12. 12. 1869 a 16. 6. 1872) a v hlavní roli se představila členka spolku Anna Stárková-Strakatá.²⁵

Dalším významným aktem byla premiéra hry Václava Vlčka *Lipany*, která se uskutečnila 26. 2. 1882. Drama bylo před táborským uvedením hráno pouze jednou a to u příležitosti zahájení činohry Národního divadla. V tomto provedení získal hlavní roli Jakub Vojta Slukov, který byl členem Královského zemského národního divadla.²⁶

O dva měsíce později 23. 4. bylo uvedeno drama *Probuzenci*. Premiéře přihlížel i její autor František Adolf Šubert, který byl v té době ředitelem Národního divadla. Jeho přítomnost naznačuje společenskou prestiž Spolku divadelních ochotníků v Táboře.

Roku 1886 byla založena *Škola pro východu dorostu divadelního*.²⁷

Od roku 1880 začali ochotníci uvažovat o výstavbě divadla, ale teprve na jaře roku 1886 se radní usnesli nové divadlo vybudovat.²⁸ Roku 1886 konstatuje F. D. Zenkl ve spisku *Tábor, průvodce po městě a okolí*: "... divadlo bere za své. Jsou již příliš těsné místnosti jeho, nemohou pojati v sebe mnohdy vše duševního požitku chtivé obecnstvo. Letos již přikročí se k stavbě a bohda v srpnu 1887 radovati se bude Thálie z nového stánku svého, z důstojného divadla táborského."²⁹ Téhož roku na jaře bylo divadlo zbouráno.³⁰ Poslední ochotnické představení, které zde bylo odehráno, byla veselohra *Panenské sliby aneb Magnetismus srdce* polského dramatika Aleksandra Fredra. Úplně poslední představení zahrála Společnost Elišky Zöllnerové. Zde se zdroje rozcházejí v tom, která hra to byla. V úvahu připadá *Noc na Karlštejně*³¹ nebo *Rabínská moudrost*.³²

Casanova hrán 2. 10. 1869

Doktor Štěkavec, čili pořád se vadí hrán 4. 11. 1860

Muka chudé ženy hráno 17. 8. 1865

²⁵ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, Plzeň 2007, s. 21

²⁶ *Ochotnické hnutí na Táborsku*, Rok českého divadla 1983, Tábor 1983, s. 14

²⁷ *150 let ochotnického divadla v Táboře*, Tábor 2007, s. 6

²⁸ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, Plzeň 2007, s. 12

²⁹ DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR, *Divadlo Oskara Nedbala Tábor*, Tábor 2009, nestránkováno

³⁰ Tamtéž

³¹ Tato hra je zmiňována v Pamětním spis Spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, Tábor 1927, s. 16

³² Tuto variantu zmiňuje i Vendula Nováková ve své práci. Informace byla nalezena na tehdejších webových stránkách Divadla Oskara Nedbala Tábor (www.divadlotabor.cz 2. 5. 2006). Dnes jsou stránky v jiné podobě a informace zde není dohledatelná.

Mimospolková umělecká činnost

Tábor se stával kulturním centrem a ochotnická činnost nebyla jedinou uměleckou produkcí zde. Rozkvět nastal roku 1857 po znovu obnovení ochotnického spolku a s ním i divadla. Do Tábora se začaly sjíždět divadelní kočující společnosti a dávaly táborskému obecenstvu možnost nahlédnout jiný typ divadla, než se hrál zde. Objevovaly se společnosti méně známé, ale i ty elitní. Mezi nimi byla například *Kullasova společnost*, která zde pobývala roku 1852, se svým tehdejším správcem Josefem Kajetánem Tylem, a roku 1878.³³ Dalšími společnostmi byla *Prokopova*, která Tábor navštívila roku 1863, *Stránského společnost* roku 1864, *Braunova společnost* roku 1865, *Čížkova společnost* roku 1868, *Hofova společnost* roku 1871 a *Košnerova* roku 1885.³⁴ Jednou z oblíbených společností, která se do Tábora často vracela, byla *Kramuelova společnost*. Ta se zde představila v letech 1866, 1868, 1869, 1873 a 1879.³⁵ Dále *Svobodova společnost*, která zde roku 1877 uvedla chorvatskou operu *Plavci na palubě*³⁶ Ivana Zajce. *Společnost Knížkové*, ta zde působila v letech 1875, 1876 a 1877. Roku 1876 zahrála Bachovu operetu *Orfeus v podsvětí* a aktovky od Franze von Suppéa *Ostří hoši*, *Lehká kavalérie*, *Krásná Galathea* a *Žádný muž a tolik děvčat*.³⁷ *Pištěkova společnost*, kterou zde diváci mohli vidět v letech 1882, 1884, 1888, 1891 a 1900. Roku 1882 uvedli řadu oper a operet. Například Smetanovu *Hubičku* a *Prodanou nevěstu*, Verdiho *La Traviatu*, *Prince Methusalema* Johanna Strausse ml. a *Martu* Friedricha von Flotowa.³⁸ Roku 1884 zde poprvé představili Smetanovu *Prodanou nevěstu*, *Fausta* a *Markétku* Charlese Goudona, *Trubadura* Giuseppe Verdiho a dvě operety od Franze von Suppého *Boccacio* a *Fatinica*.³⁹ Roku 1881 se zde představila *Pokorného společnost*.⁴⁰ *Jelínkova společnost* (Viléma Karla Jelínka), která se zde představila spolu s *Muškovou společností*, zahrála roku 1882 hru *Josef Kajetán Tyl* od Františka Ferdinanda Šamberka.⁴¹ Nechyběla ani *Švandova společnost*, která se poprvé představila roku 1871. Po pauze se do Tábora vrátila v lednu roku 1882 a zahrála opery *Hubičku* a *Dvě vdovy* Bedřicha Smetany, *Lucii di Lammermoor* Gaetana Donizettiho a operety *Zvonky cornevillské* Roberta Planquetta nebo *Morillu* Julia Hoppa. Do divadla se vrací i v letech 1889

³³ Pamětním spis Spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, Tábor 1927, s. 67

³⁴ Tamtéž s. 15, 18, 37, 67

³⁵ Tamtéž

³⁶ Tamtéž s. 37

³⁷ Tamtéž

³⁸ Tamtéž s. 37,38

³⁹ Tamtéž s. 38

⁴⁰ Tamtéž s. 67

⁴¹ *Česká divadla. Encyklopedie divadelních souborů*, Divadelní ústav, Praha 2000, s. 191

a 1896.⁴² Do Tábora zavítala i *Zöllnerova společnost*, která odehrála již zmiňované poslední představení ve starém městském divadle. Účinkovala zde v letech 1871, 1873, 1886 a po otevření nového divadla i v letech 1898 a 1901.⁴³ Z tohoto výčtu je patrné, že Tábor navštěvovaly nejlepší společnosti té doby. Lze tvrdit, že toto město považovali za dobrou štaci, která slibovala nadšené a vzdělané publikum se silným vztahem k divadlu. O tom hovoří i fakt, že kromě činohry hráli i operu.

Po otevření nového divadla se na tradici hostujících kočovných společností navazuje. Vracejí se již známé společnosti, ale i nové, které zde dosud nepůsobily.⁴⁴

Na jevišti starého divadla se představil i tábořský dámský pěvecký spolek *Zora*. Kromě koncertů současných písní uvedl i několik operet. Například *Svatbu při lucernách* Jacquese Offenbacha či *Švandu dudáka* Karla Bendla (3. 4. 1884 byl přítomen autor). Docházelo i ke spolupráci s dětmi a tak vznikly operety od Františka Pravdy *Král Liliputánský* a *Učitel ve francouzském zajetí*.⁴⁵ Zpíval zde i mužský pěvecký spolek. Jeho oficiální jméno není známo, ale víme, že roku 1874 odehráli operu Viléma Blodka *V studni* a *Mikuláše* Josefa Richarda Rozkošného (8. 12. 1885 byl přítomen skladatel). Několikrát také spolek spolupracoval se známými hudebními skladateli. Roku 1879 koncertovali pod vedením Antonína Dvořáka, roku 1880 Zdeňka Fibicha a roku 1886 ve spolupráci s pianistou Jindřichem Kaánem z Albestu připravili skladbu *Vyšehrad z Mé vlasti* Bedřicha Smetany.⁴⁶ Často se zde také konaly koncerty známé Kolínské kapely, plesy místních spolků, taneční zábavy⁴⁷, ale i první sokolské shromáždění.⁴⁸

Uskutečnila se zde i řada přednášek. Například 11. 7. 1881 zde přednášel dr. Emil Holub o svých cestách.⁴⁹

Po roce 1887, což byl rok otevření nové budovy divadla, nabraly tyto aktivity na četnosti.

⁴² Pamětní spis Spolku divadelních ochotníků v Táboře, Tábor 1927, s. 67

⁴³ Tamtéž

⁴⁴ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, Plzeň 2007, s. 24-47

⁴⁵ Pamětní spis Spolku divadelních ochotníků v Táboře, Tábor 1927, s. 14

⁴⁶ Tamtéž

⁴⁷ DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR, Divadlo Oskara Nedbala Tábor, Tábor 2009, nestránkováno

⁴⁸ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, Plzeň 2007, s. 22

⁴⁹ Tamtéž

Budování divadla a jeho stavební proměny

První kroky k výstavbě nové divadelní budovy byly uskutečněny roku 1882, kdy ochotníci podali městské radě návrh na rekonstrukci starého divadla.⁵⁰ Následně se 19. 5. obecní zastupitelstvo usneslo o přestavbě městského divadla a vyhradilo k tomuto účelu 20 000 zlatých z obecních prostředků. Dále zastupitelstvo vyzvalo Spolek, aby dříve než se začne s demoličními pracemi, předložil podrobné stavební plány a rozpočty celé rekonstrukce.⁵¹ Proto se ještě téhož roku obrátili se žádostí o projekt nového divadla na architekta Františka Buldra. Ten se tou dobou podílel na pracích k obnově Národního divadla, které poničil požár. Tato událost byla chápána jako celonárodní katastrofa a vyvolala vlnu sbírek a charitativních akcí.⁵² Jedním z podnětů pro výstavbu divadla pravděpodobně bylo i toto budovatelské nadšení. Buldra žádosti vyhověl a vypracoval stavební plány včetně rozpočtu. Tyto plány byly 9. 5. 1884 předloženy Spolkem divadelních ochotníků obecní radě. Z důvodu snížení nákladů byly ještě přepracovány stavitelem Františkem Klierem. Rozpočet stavby byl stanoven na 16 440 zlatých, a proto bylo rozhodnuto o vynechání druhé galerie.⁵³

Přemíra stavitelského nadšení zapříčinila, že Tábor přišel o jednu ze zajímavých architektonických památek a to o Pražskou bránu. Ta byla roku 1884 zbourána, protože se místní domnívali, že bude bránit stavbě divadla a rozvoji dopravy, se kterou v okolí divadla počítali. Později se sice ukázalo, že by brána musela projít určitou úpravou, ale mohla na místě zůstat.⁵⁴

Dne 28. 3. 1885 bylo na zasedání obecního zastupitelstva definitivně rozhodnuto o rekonstrukci divadla. Městská rada oznámila, že předložené stavební plány a rozpočty nepovažuje za definitivní a učinila návrh: *„Slavné obecní zastupitelstvo račiž usnésti se na tom, že nynější městské divadlo táborské upravití se má nepřekročitelným obecním nákladem 17 000 zlatých. Jež uhradí se výpůjčkou táborské spořitelny, kteráž by se příjmy z divadla a roční subvencí z prostředků obecních umořovala... nové divadlo jest majetkem obce, při čemž ohled brán bude na přání divadelního spolku, po vystavení případně též veškeré movité vnitřní příslušenství čili fundus instructus nynějšího spolku divadelních ochotníků do vlastnictví*

⁵⁰ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, s. 11

⁵¹ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, s. 14

⁵² <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/sceny/narodni-divadlo/historie>

⁵³ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, s. 14

⁵⁴ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, s. 12

městské obce Tábořské.⁵⁵ Dále pak učinila tento závěr: *Z toho ze všeho vidno, že nejen žádné škody neutrpí, ale ještě získá novou krásnou budovu ceny mnohem vyšší, z výnosu divadla samého, nežli nynější prozatímní divadelní stavení má. Konečně se upraví a srovná stavbou nového divadla nejdůležitější a nejjfrequentnější ulice tábořská a město samo nabude úhlednou novou budovou ozdoby nevšední.*⁵⁶ A po následné diskuzi ... *schvaluje a přijímá se jednohlasným usnesením obecního výboru svrchu uvedený návrh městské rady, čímž stavební rekonstrukce dosavadního městského divadla povolena jest.*⁵⁷ O několik měsíců později, 10. 8. 1885, byl zaslán dopis okresnímu hejtmánství se žádostí o posouzení projektu architekta Františka Buldry a stavitele Františka Klieru.⁵⁸ Následující den předložila městská rada obecnímu zastupitelstvu návrh pro hypoteční půjčku 10 000 zlatých a 7 000 zlatých ze spořitelny a přikládá hospodářské výsledky za roky 1879-1881.⁵⁹ Dne 17. 9. 1885 byl vyhotoven protokol o chystané rekonstrukci divadla, který obsahoval posouzení projektu Františka Buldry, popis navrhovaných prací, rozbor toho, jak se rekonstrukce dotkne dopravní situace v okolních ulicích a 25 podmínek pro stavbu divadla. Mezi nimi byla například povinnost vybudovat splachovací záchody⁶⁰, adekvátní osvětlení a provést předepsané zatěžkávací zkoušky.⁶¹ Dále pak na zasedání obecního zastupitelstva dne 19. 7. 1886 informoval purkmistr dr. Emanuel Zeis, že 21. 6. 1886 se konala stavební komise. Na základě této komise bylo vydáno stavební povolení pro zbudování nového divadla. Rozhodlo se, že s bouráním se začne po 15. 8. 1886 a práce musí být hotovy do 15. 8. 1887. Také se rozhodlo, že materiál z demolice bude využit při dalších stavbách ve městě.⁶² Povinné zatěžkávací zkoušky proběhly 3. 6. 1887 a následná kolaudace se uskutečnila 7. 11. 1887.⁶³ Za účelem úspěšného zakončení stavby, ale také následného bezproblémového fungování vzniklo roku 1887 Divadelní družstvo. Jeho členové byli významní tábořští představitelé a divadelní příznivci.⁶⁴

⁵⁵ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, s. 14, 16

⁵⁶ Tamtéž s. 16

⁵⁷ Tamtéž s. 16

⁵⁸ Archiv města Tábor, karton č. 139, i. č. 1246, sig. I/7

⁵⁹ Tamtéž

⁶⁰ Z dopisu psaného tehdejší starostou Aloisem Kotrbelcem vyplývá, že ani roku 1915 ještě nebyly splachovací záchody vybudovány. V dopise určeném Spolku divadelních ochotníků odkládá požadavek na zhotovení toalet a odůvodňuje to tím, že by Spolek překročil stanovený rozpočet divadla pro letošní rok. Částka nutná pro zbudování měla být cca 300 korun. Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1915, folio 8

K vyřešení tohoto problému došlo až roku 1919 Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1919, č. 2

⁶¹ Archiv města Tábor, karton č. 139, i. č. 1246, sig. I/7

⁶² Tamtéž

⁶³ Tamtéž

⁶⁴ Pamětní spis Spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, Tábor 1927, s. 15

Jak ve své knize o České divadelní architektuře píše Jiří Hilmera, založení každého divadla v tomto období bylo projevem kulturního sebevědomí daného města a zároveň bylo určitým projevem politické manifestace. V případě tábořského divadla to platí dvojnásob. Již na první pohled je patrné, že se tvůrci při výstavbě nechali inspirovat budovou Národního divadla. Jak bylo výše zmíněno, s žádostí o projekt divadla se místní obrátili na architekta Buldru, který se v té době účastnil prací na obnově Národního divadla.⁶⁵ Inspirace právě touto budovou dokládá nejen novorenesanční průčelí divadla, ale i interiér, který je částečně jakousi miniaturou právě Zlaté kapličky, včetně nápisu nad oponou, který je zde lokálně upraven do slov „Tábor sobě“.

Exteriér starého tábořského divadla je, jak je výše zmíněno, novorenesanční. Jiří Hilmera⁶⁶ tuto budovu řadí dokonce jako jednu z nejbohatších v tomto slohu v České republice. Svůj vzor si dle tohoto odborníka našlo v palladiánské architektuře.⁶⁷ V předu ve střední části je patrná koncha⁶⁸ zaklenutá lodžii. Balkonová část, která vychází z lodžie, byla následně roku 1937 upravena do dnešní podoby. To jest bez sloupů podpírajících balkon.

Často se mylně uvádí, že je tábořské divadlo přesnou zmenšenou kopií Národního divadla. Inspirace je nepopíratelná, ale například portály⁶⁹ a malovaná opona mají ve skutečnosti vzor v Prozatímním divadle. Obě budovy spojuje novorenesanční styl a obě mají nepravidelný, podélný půdorys. Podobnost by se dala nalézt i v prostoru hlediště. Stejně jako v Prozatímním divadle zde nalezneme boční lóže, velký počet míst pro stojící diváky a počet řad v přízemí byl také podobný (v tábořském divadle šlo o 10 řad, v Prozatímním 11 řad).

Pokud jde o oponu, jednali tábořští činitelé původně s malíři V. Olivou a E. Boháčem. – Oliva popsal svou představu o pojetí malby v dopise tábořskému starostovi z 5. února 1887. Ústřední postavou figurální kompozice měla být „matka“ - Vlast', která nadšena poslouchá zvuky Mus, kolem trůnu se vznášejících, jí u nohou sedí statný bojovník – Tábor – odloživ válečný štít, k Vlasti se tulí, níže posazena vážná postava Historie.⁷⁰ Vyobrazen je zde i hrad

⁶⁵ HILMERA, Jiří: *Česká divadelní architektura*, Praha 1999, s. 48, 49

⁶⁶ Jiří Hilmera – autor řady odborných publikací z oboru architektury, scénografie a kulturní historie, viz zadní strana knihy HILMERA, Jiří: *Česká divadelní architektura*, Praha 1999

⁶⁷ Palladiánská architektura je evropský architektonický styl vycházející z prací benátského architekta Andrey Palladia (1508–1580). Termín „palladiánský“ se běžně používá pro stavby ve stylu inspirovaném Palladiovými pracemi.

⁶⁸ Koncha je specifický typ kulové klenby.

⁶⁹ Viz obrazová příloha – obrázek č. 8, 9

⁷⁰ HILMERA, Jiří: *Česká divadelní architektura*, Praha 1999, s. 49, Nerealizovaný Boháčův návrh byl zveřejněn v časopise Zlatá Praha (roč. 1892, s. 176)

Kotnov, jež je jedním z tábořských symbolů.⁷¹ V případě opony opět nalezneme onu podobnost s Prozatímním divadlem, která pramení ve vlastenectví. Na oponě tohoto divadla byl vyobrazen Pražský hrad, Karlův Týn, Vyšehrad a hora Říp. Zároveň zde byly po stranách bohyně hudby a básnictví.⁷²

Interiér je také typicky novorenesanční, to se projevuje například na zvládnuté půdorysné linii balkonu nebo na štukových reliéfech na balkonovém parapetu.⁷³ Zde jsou v obdélníkových útvarech vyobrazeny mužské obličejové s otevřenými ústy, jejichž hlavy obklopují střídavě lístky a ratolesti. O galerii výše nalezneme pouze ozdobný reliéf. Galerie jsou podpírány ozdobnými sloupy.

Jednou z chloub divadla je novorenesanční malovaný strop, ze kterého shlíží z 13 metrové výšky osm múz. *Nad eposem a hrdinským zpěvem bdí Kaliopé, nad milostnou poezií Erató, nad tancem Terpsichoré, nad tragédií Melpomené, nad hvězdami a počty Urania, nad historií Kaleió, nad hymny a sborovou lyrikou Polyhymnia, nad lyrickým básnictvím, zpěvem a hudbou Euterpé.*⁷⁴ Dosud však nevíme, kdo je autorem této malby. Během 1. světové války byl strop zakryt a objeven byl náhodou roku 1989 filmaři seriálu *Největší z pierotů*, když se uloupl kousek stropu. S jistotou tedy nevíme, jestli zde byl již od samého počátku divadla.⁷⁵

Hlediště bylo osvětleno petrolejovými lampami, ty byly upevněny ve spodní části balkonového parapetu a byly rozmístěny v celé šíři balkonu. Ale již v době otevření se uvažovalo o zřízení elektrického osvětlení. K elektrifikaci došlo až roku 1904, kdy ho zavedl František Křížík.⁷⁶

V přízemí bylo pro diváky k dispozici deset řad, za kterými byla místa na stání a dále boční vyvýšená místa k sezení. V prvním patře se nacházel balkon s pěti řadami sedadel a pět lóží z každé strany. Tato místa poskytovala příjemné podmínky ke sledování představení. V dalším podlaží je již situace horší. Řady zde strmě stoupají nad úroveň portálového překladu a z bočních stran i zezadu přiléhají úzké řady míst ke stání. Poslední galerie je pro stojící diváky a nalézá se těsně pod stropem divadla.⁷⁷ Nové divadlo bylo postaveno pro téměř 700 diváků.⁷⁸

⁷¹ Viz obrazová příloha – obrázek č. 11

⁷² Popis opony Prozatímního divadla - <https://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=opona&id=378> – vyhledáno 18. 7. 2020

⁷³ HILMERA, Jiří: *Česká divadelní architektura*, Praha 1999, s. 49

⁷⁴ DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR, Divadlo Oskara Nedbala Tábor, Tábor 2009, nestránkováno

⁷⁵ Informace od bývalého ředitele divadla Karla Daňhela.

⁷⁶ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 6

⁷⁷ HILMERA, Jiří: *Česká divadelní architektura*, Praha 1999, s. 49

⁷⁸ Pamětní spis Spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, Tábor 1927, s. 15

Z tohoto počtu bylo ovšem 500 míst určeno ke stání. Již roku 1893 byla kapacita divadla snížena na celkových 550 míst.⁷⁹

Šířka mezi portály byla, respektive je, 6,1 metru a výška portálu 5,2 metru. Přesnou hloubku horizont – forbína se mi nepodařilo zjistit. Původní hloubka byla roku 1912 ještě upravována během rozšíření divadla o přídomčí.⁸⁰ Tj. o budovu, která přiléhá zezadu k divadlu a obsahuje divadelní šatny, kanceláře... Dnešní hloubka horizont – forbína je 8 metrů.⁸¹

Pokud jde o financování stavby, nalezneme zde opět podobnost s Národním divadlem. I na tábořské divadlo se vybíraly příspěvky a značnou měrou na divadlo přispěli sami ochotníci. Náklady byly nakonec vyšší, než se původně očekávalo. Podle zprávy rady obce města Tábora z 28. 1. 1889 činil náklad na divadlo 38 447,84 zlatých – z toho město Tábor uhradilo 26 136 zlatých a o zbytek nákladů se podělil Spolek divadelních ochotníků, Divadelní družstvo, *Bazár* a další dárci.⁸² Spolek se během let zasloužil nejen o spolufinancování výstavby a proměn divadla, ale podílel se i na zajišťování zpracování dokumentací a projednával i poskytování půjček u peněžních ústavů.⁸³

Slavnostní otevření nového divadla se uskutečnilo 4. prosince 1887. Dle dobového tisku bylo otevření nového divadla velkou událostí a slávou. Ulice byly vyzdobeny prapory, v den zahájení provozu se konala slavnostní schůze a před představením zahrál před divadlem dechový orchestr. Tisk také informoval o tom, že diváci seděli na svých místech již hodinu před začátkem premiérového představení a napjatě čekali na zvednutí opony.⁸⁴

Samotné otevření se skládalo ze tří částí: slavnostního proslovu, který přednesl profesor tábořského gymnázia Hynek Mejsnar. Dále z předehry ke Smetanově *Hubičce* a Šubrtova dramatu *Jan Vůrava* v podání ochotníků. Představení s ochotníky údajně sám Šubrt zkoušel a pomáhal i s výběrem scény a s kostýmy.⁸⁵

⁷⁹ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 31

⁸⁰ Tamtéž s. 19

⁸¹ https://www.divadlotabor.cz/storage/download/download_583_DON-maly-sal-technicke-parametry.pdf - vyhledáno 18. 7. 2020

⁸² Pamětní spis Spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, Tábor 1927, s. 15

⁸³ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 11

⁸⁴ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, s. 13, 14

⁸⁵ DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR, Divadlo Oskara Nedbala Tábor, Tábor 2009, nestránkováno

Z proslovu k slavnostnímu otevření divadla napsaného a předneseného spisovatelem prof. Hynkem Mejsnarem 4. prosince 1887

Slavný stojí dům – dřív tmavá bouda,
smetí, kamení a rumu hrouda,
myší brloh pytlů chorobinec,
troucheň plísňě, vší veteše tyneč.
V koutě brány jako podruh vzadu,
leda člověk trpě vnitřní vadu.
Však co bylo, tak už není, není!

Tábor sobě ke cti ku ozdobě
tento pomník stvořil v citu pravém,
aby ušlechtilé službě. Uměním,
věrným holdem pokroku a kráse
k povznesení, k zábavě a spáse,
hově nutným věku proměním,
zasvětil své síly mladé jako staré,
staré ve vzpomínce, ale v činu jaré
a co Tábor sobě zvedl mrtvým kamenem,
budiž živým ducha, vkusu, mravu
pramenem!

Brzo taje scény odkryjí své vnady,
brzo v družné práci herce postřehnete,
za mnohými odešlým slzu odešlete...
brzo zpěv se ladný rozezvučí lady,
brzo hudby struna rozvíří své lady,
radost rozskočí se do všech hlav a členů,
vznítí nadšení a práce zvýší cenu...
Já v poslední slovo slzu díků vkládám,
věren Táboru vám požehnání žádám,
jakož hodní jsou ho, kdož pod věže
chlumem
slouží věrně vlasti řemeslem a umem,
Tábor sobě stvořil svatyň Thalie,
Tábor k zdaru vlasti ať ji zažije!⁸⁶

⁸⁶ DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR, *Divadlo Oskara Nedbala Tábor*, Tábor 2009, nestránkováno

Stavební úpravy po roce 1887

Následující léta po otevření divadla si vyžádala řadu úprav a oprav, které vyplynuly z užívání budovy. Dle Otakara Jankovce by se stavební vývoj dal rozdělit do pěti časových úseků. Vzhledem k době vydání publikace, tj. 1998, bych zde ráda přidala i šestý úsek, který reprezentuje nejnovější rekonstrukce divadla.

- * do roku 1887 – první divadlo v sýpce, příprava a stavba divadla, části, která je dnes označována jako „malé divadlo“
- * 1887 – 1912 – stavební změny divadla, které si vyžádaly první zkušenosti z provozu
- * 1912 – 1937 – rekonstrukce tzv. přídomčí, které bylo zázemím divadla, úprava vstupu do divadla
- * 1938 – 1965 – rozšíření „malého divadla“, přistavení druhého hlediště, připojení domů čp. 352, čp. 353 a vestavení další budovy mezi tyto domy, vzniká „velké divadlo“, do kterého se přesunuly prostory pro administrativu divadla, šatny...
- * 1965 – 2016 – menší stavební úpravy a pravidelná údržba divadla⁸⁷
- * 2016 – 2020 – menší stavební úpravy a rozsáhlá rekonstrukce diváckých prostor

První zásadnější změna nastala, když bylo roku 1904 Františkem Křižíkem instalováno elektrické osvětlení. Žádost o jeho kolaudaci byla podána 3. 6. 1904, kdy došlo ke schválení, bohužel nevíme.⁸⁸

1910 - 1912

Větší úprava, která spočívala v rekonstrukci přídomčí, započala roku 1912, ale přípravy na ni jsou datovány již roku 1910. Konkrétní zmínku o tom, že plány jsou připraveny, nalezneme v protokole okresního hejtmantství o prohlídce divadla ze dne 12. 2. 1910. Zde se uvádí, že stavba bude realizována již tohoto roku.⁸⁹ O měsíc později 12. 3. 1910 předložil c. k. stavební rada Theodor Procházka a c. k. inženýr Josef Kozlík technický posudek

⁸⁷ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 10

⁸⁸ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 18

⁸⁹ Tamtéž

k vypracovaným návrhům. Těch bylo celkem 6. Detailní návrh zhotovil architekt divadla František Buldra. Dalších 5 alternativních řešení podali pracovníci městského stavebního úřadu. Nakonec ještě vznikla 7. varianta od výše zmíněného Theodora Procházky a Josefa Kozlíka. *Hlavním cílem bylo získat vedlejší místnosti pro divadlo, dnes nedostatečné přídomčí, šatny, sál pro zkoušky, úřadovnu, pokoj pro hosta, sklad kulis, byt sluhy, záchody – případně řešit i rozšíření hlediště.*⁹⁰ Následovalo téměř dvouleté jednání o finální podobě rekonstrukce.

Buldrův projekt zahrnoval zvětšení hlediště na úkor orchestřiště, zadní stěna jeviště měla být posunuta na úkor přídomčí, které by se zmenšilo, ale bylo by dvoupatrové. Dole byly plánované 2 šatny a toalety, nahoře zkušební sál přes dvě podlaží, v 1. patře kancelář a toalety, v suterénu byt pro domovníka, sklad kulis a toalety. Toto řešení Spolek divadelních ochotníků odmítá a označuje ho jako neekonomické. Zkušební sál by byl zbytečně vysoký a špatně by se vytápěl. Zvětšením hlediště by zase došlo ke zhoršení viditelnosti, která byla v některých místech už tak špatná.

Projekty představené stavebním úřadem nezvětšují hlediště a využívají celou plochu přídomčí, ale je jim vytýkáno špatné osvětlení a větrání místností. Dva návrhy jsou kritizovány za nevhodné umístění toalet.

Návrh Procházky a Kozlíka pracuje s šatnami v přízemní včetně řádně osvětlených toalet s předsíněmi. Součástí byl i byt sluhy 1+1 bez toalety, ale s možností ji zařídit v suterénu. V 1. patře pak zkušební sál o velikosti 76 m² a výšce 4,5 m, kancelář a pokoj pro hosty.⁹¹

Dne 10. 5. 1910 byla během prohlídky divadla určena maximální kapacita hlediště a to na 560 míst. Konkrétně v přízemí – 170 + 70 (vlevo) + 50 (vpravo) + 70 (střed), na 1. galerii 90 míst a v 2. galerii 110 míst.⁹²

Během dvouletého jednání se neustále projednávalo, který stavitel se rekonstrukce ujme, zda bude nebo nebude zřízena čítárna (Spolek divadelních ochotníků se zřízením čítárny nesouhlasí), jestli se bude zvětšovat hlediště a posouvat tím pádem portál, jedná se o úpravě vchodu do divadla, pokladny a místnosti pro lékaře.⁹³ Zajímavé je, že i přestože vlastníkem budovy bylo město Tábor, Spolek se často vyjadřoval k úpravám, měl slovo v tom, komu bude divadlo propůjčováno, a tyto názory byly Městskou radou respektovány. Ochotníci se také

⁹⁰JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 19

⁹¹JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 20

⁹²Tamtéž

⁹³Přehled jednání mezi lety 1910 – 1912 popsany Otakarem Jankovcem je k dispozici v příloze bakalářské práce

finančně podíleli na různých opravách a je tedy pochopitelné, že měli v těchto záležitostech slovo.

Po sáhodlouhém jednání o výsledném projektu došlo roku 1912 k zásadním úpravám divadla. Byl upraven vchod do divadla tak, že se rozšířil i prostor pro pokladnu. Vybudována byla místnost pro první pomoc. Přídomek, které obsahovalo šatny, bylo zbouráno a byl vybudován nový přístavek. V něm se nacházel sál pro zkoušky, šatny pro dámy a pány a byt sluhy. Projektantem stavebních změn byl František Buldra, na projektu se podílel i stavitel František Klier.⁹⁴

1912 – 1937

Po zmíněné větší rekonstrukci probíhaly menší úpravy divadla. Například roku 1915 byla provedena oprava fasády divadla.⁹⁵

Další práce, které jsou zaznamenané v archivu, jsou z roku 1919. Toho roku byl konečně vyřešen problém s toaletami, na které byla zavedena voda a elektrické osvětlení. Opět byla zvětšena pokladna, v 1. galerii zbudována dámská toaleta a vymalován vestibul. Došlo také k opravě vedení od prospektů a kulis, které před touto opravou nefungovaly, jak by měly.⁹⁶ Započala také jednání s Místní skupinou Družiny československých válečných veteránů v Táboře o zřízení biografu v prostoru divadla.⁹⁷ Kino mělo sloužit pro zaopatření a podporu zdejších invalidů. S tím již od počátku Spolek divadelních ochotníků nesouhlasil, protože by biograf narušoval možnost v divadle konat divadelní a umělecká představení a zvýšilo by se také riziko požáru.⁹⁸ Svůj nesouhlas opakuje i následující rok v dopise městské radě.⁹⁹ I přes protesty byl biograf prosazen a promítalo se zde od roku 1922 do roku 1924, kdy byla vystavěna samostatná budova kina.¹⁰⁰

Roku 1921 došlo k instalaci nouzového osvětlení. Místo svíček byly zavedeny petrolejové lampičky, které často zapáchaly, a stěžoval si na ně místní policejní komisař.¹⁰¹ Elektrické nouzové osvětlení bylo zbudováno až roku 1936.¹⁰² Také došlo k důkladné údržbě,

⁹⁴ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 6

⁹⁵ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1915, č. 8

⁹⁶ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1919, č. 2

⁹⁷ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1919, č. 8

⁹⁸ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1919, č. 9

⁹⁹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1921, č. 16

¹⁰⁰ DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR, Divadlo Oskara Nedbala Tábor, Tábor 2009, nestránkováno

¹⁰¹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1921, č. 12

¹⁰² JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 6

kteřou provedl městský stavební úřad. Ta spočívala v kompletním vymalování divadla, údržbě toalet, čištění jeviště, podlah, schodišť, drapérií a opravě čalounění na sedadlech.¹⁰³

Z důvodů měsíčního hostování činohry Jihočeského národního divadla bylo nutné rozšířit na jaře roku 1922 orchestřiště. Tyto práce byly provedeny Stavebním úřadem města Tábor.¹⁰⁴

Na počátku roku 1923 městská rada schválila, že budou v tomto roce vyměněna kamna pod jevištěm, bude zavedeno ústřední topení v hodnotě 50 000 K (Spolek div. ochotníků by měl uhradit 50% z částky), opraví se jeviště a šatny a nainstaluje se zábradlí před pokladnou.¹⁰⁵ K zavedení ústředního topení však nedošlo z důvodu nedostatku financí.¹⁰⁶ Dne 28. 5. 1923 bylo rozhodnuto, že se zvýší nájemné za propůjčení divadla z dosavadních 100 Kč na 150 Kč právě proto, aby byly finance na případné opravy.¹⁰⁷

Léta se Spolek potýkal s problémem absence skladiště pro divadelní rekvizity. Roku 1925 podal žádost o povolení zřídit na půdě přídomčí sklad na divadelní kulisy a rekvizity. To mu bylo vydáno 15. 12. 1925.¹⁰⁸ Dále došlo k rekonstrukci jeviště, světelného zařízení a k pořízení nových rekvizit. Na tyto práce žádal spolek městskou radu o úvěr v hodnotě 55 000 Kč, ochotníci do projektu vložili 44 673 Kč.¹⁰⁹ Celá rekonstrukce měla být v hodnotě 100 562 Kč. Ve své žádosti Spolek zdůrazňoval, že jeviště a dekorace jsou zastaralé a ochotníci by neradi zůstali pozadu oproti ostatním divadlům. *Dovolujeme si upozornit slavnou městskou radu, že v poslední době téměř všude i v méně významných městech zřizují si nové scény a divadla a není možno, abychom zůstali pozadu, když přece je všeobecně známo, že právě Tábor byl jedním z prvních měst, které si postavilo divadlo.*¹¹⁰

V úvodu roku 1926 se divadlo potýkalo opět s problémem topení. Již 15. 12. 1925 bylo nařizováno instalování nového vytápěcího zařízení. Vzhledem k tomu, že tato instalace nebyla provedena, bylo dne 8. 1. 1926 divadlo až do odstranění závady uzavřeno. Hlavním důvodem k uzavření bylo velké riziko vzniku požáru.¹¹¹ Následně žádají ochotníci městskou radu, aby

¹⁰³ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1921, č. 17

¹⁰⁴ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1922, č. 42, 49

¹⁰⁵ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 24

¹⁰⁶ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1923, č. 13

¹⁰⁷ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1923, č. 21

¹⁰⁸ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1923, č. 72 – přestože se jedná o rok 1925 je přiřazen do spisu k roku 1923. Možná z toho důvodu, že se jedná o jediné folio z roku 1925

¹⁰⁹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1935, č. 16

¹¹⁰ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1935, č. 14

¹¹¹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1926, č. 6

tento problém vyřešila, vzhledem k tomu, že má být 1. 2. divadlo zadáno na měsíc divadelní společnosti. Žádají, aby bylo zbudováno topení, odstranila se již nepotřebná promítací kabina (roku 1924 bylo ve městě postaveno kino a divadlo se již nevyužívalo jako prostor k promítání¹¹²) a byly opraveny toalety.¹¹³ Bylo slíbeno, že tyto práce budou hotovy do 25. 1. a komora bude odstraněna později, až po prodeji projekčního přístroje.¹¹⁴ Zda a kdy byly tyto práce provedeny, není známo. Dochované dokumenty ve Státním archivu Tábor hovoří o dalším propůjčení divadla až na podzim tohoto roku.

V září roku 1933 byl vypracován podrobný rozpočet k vnitřní úpravě divadla, která zahrnovala výmalbu, opravu krovu, jeviště, hlediště, šaten... Opět ale nevíme, zda k této rekonstrukci došlo.¹¹⁵

Konkrétní informace o zřízení nového topení nalzáme v dokumentech z roku 1935. Vypracováním projektu na zřízení teplovzdušného topení kombinovaného s parním byl pověřen ing. František Windiš. Ten si spolu se zástupci Spolku divadelních ochotníků divadlo 4. 11. prohlédl a prostory pro topení zhodnotil jako vyhovující. Dodal však, že bude nejspíše třeba drobných stavebních úprav jako rozšíření komína atd.¹¹⁶ Dne 14. 12. toho roku píše Antonín Fanta za firmu *Jiří Kabeš & Antonín Fanta Speciální závod pro zřizování ústředních topení a větrání všech soustav*, že zakázku přijali a s montáží započali již 11. 12. a montáž větracího zařízení se uskuteční v dalším týdnu.¹¹⁷

Rozpočet byl stanoven takto:

1) *parní topení celkem – 17 914,10 Kč*

2) *Teplovzdušné topení – 9 673,20 Kč*

3) *Za vypracování projektu – 1 119,20 Kč*

4) *3% daň obratu – 750,40 Kč*

5) *Prodloužení potrubí a zvětšení topné plochy pro vytápění předsíně - 1 325,30 Kč*

¹¹² DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR, *Divadlo Oskara Nedbala Tábor*, Tábor 2009, nestránkováno

¹¹³ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1926, č. 7

¹¹⁴ Tamtéž

¹¹⁵ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1934, č. 2, 3, 4, 6, 21

¹¹⁶ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1935, č. 2

¹¹⁷ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1935, č. 1

6) Zednická práce včetně vysekání komínu ze strany jeviště pouze na jedné straně asi – 10 000 Kč

Celkový náklad = 40 782,20 Kč¹¹⁸

Další informace o stavbě topení nejsou známé. V letech 1938 až 1939 byla dle Otakara Jankovce vedena korespondence o reklamaci ústředního topení s výše zmíněnou firmou.¹¹⁹

Roku 1937 proběhla jedna z větších rekonstrukcí divadla. Došlo i k proměně vzhledu budovy předěláním balkonu.¹²⁰ Tato změna byla schválena 16. 7. 1937.¹²¹ Zásadní změnu pro fungování divadla přinesla výstavba tzv. Tylova domu, ve kterém byly (a dodnes jsou) herecké šatny, kanceláře, zkušebny a služební byt. Záměr zbourat dosavadní přídomčí a vybudovat tento dům je patrný již ze zápisu ochotníků ze dne 16. 7. 1937.¹²² Povolení ke stavbě bylo vydáno dne 10. 9. 1937 a obsahovalo 34 podmínek, které bylo třeba dodržet. Například že lustr bude dvojitě zajištěn proti spadnutí, šatny budou kvalitně osvětleny, pokladna bude mít zaoblené rohy...¹²³ Dále byly provedeny menší změny hlediště, které přinesly více sedadel v přízemí (ubraly se místa k stání), na balkoně a na 1. galerii. Úpravy se také týkaly změny foyeru, toalet, rozdělení schodiště vedoucího na balkon a úpravy jeviště, která spočívala především v instalaci železné opony. Zrekonstruovalo se i nouzové osvětlení. Na místo osvětlení svíčkami a olejovými lampami došlo k zavedení elektrického bateriového osvětlení.¹²⁴ Tyto změny jsou podrobně popsány v technické zprávě architekta Tomáše Krcha.¹²⁵ Projektantem této stavební proměny byl Václav Drozda a stavitelem Josef Lang.¹²⁶ Pokud jde o přesný termín dokončení stavby, zdroje se zde liší. Dle Spolku divadelních ochotníků byla stavba dokončena 30. 11. 1937¹²⁷, ale Městský stavební archiv, ze kterého čerpá Otakar Jankovec, uvádí 13. 12. 1937.¹²⁸ Liší se i termín kolaudace. Archiv města Tábor uvádí termín 4. 12. 1937, zato Městský stavební

¹¹⁸ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1935, č. 12

¹¹⁹ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 27

¹²⁰ Viz obrazová příloha – obrázek č. 1, 2

¹²¹ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 24

¹²² Tamtéž

¹²³ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1938, č. 2, 3

¹²⁴ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1938, č. 6

¹²⁵ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1938, č. 1

¹²⁶ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 7

¹²⁷ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1938, č. 6

¹²⁸ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 27

archiv 16. 12. 1937. Stejný zdroj uvádí povolení užívání 15. 2. 1938 a 1. 1. 1938.¹²⁹ Slavnostní otevření se dle ochotníků uskutečnilo 5. 12. 1937.¹³⁰

1938 - 1965

Z této doby bohužel nemáme příliš dochovaných dokumentů hovořících o úpravách a i tato skutečnost vypovídá o stavu divadla. Víme, že roku 1939 bylo zavedeno nové vytápění nízkotlakovou parou¹³¹, ale v následujících letech divadlo chátralo. A to nejen v době 2. světové války, ale i po ní. V letech 1958 – 1959 se dokonce uvažovalo o uzavření budovy, ale nakonec se město rozhodlo divadlo zrekonstruovat.¹³² Je paradoxní, že k této největší proměně divadla chybí jakákoliv dokumentace a dochovaly se pouze fragmenty stavebních plánů. Rekonstrukcí byla pověřena českobudějovická firma *Stavoprojekt*. Konkrétní projekt vypracoval Václav Drozda, který pracoval již na rekonstrukci roku 1937. Úpravu interiéru včetně akustiky měla na starost Irma Antovičová.¹³³ Stavby vedoucím rekonstrukce byl Josef Jaroš.¹³⁴ Pro úspěšné dokončení byla při ONV v Táboře vytvořena *Rada pro rekonstrukci a stavbu divadla*, v jejímž čele byl architekt Václav Drozda. Rada se scházela jednou za 3 měsíce a řešila problémy spojené se stavbou. Své zastoupení zde měli i ochotníci, konkrétně Tomáše Pexu a Jana Soumara.¹³⁵ Práce započaly roku 1960 a zakončení se plánovalo na léta 1962-1963. Předpokládaný rozpočet měl být 6 075 814 Kčs s tím, že první rok, tedy 1960, se prostaví 200 000 Kčs. Na rok 1961 byl stanoven rozpočet 1 600 000 Kčs. Tohoto roku byla provedena hrubá stavba v Palackého ulici (ulice před hlavním vchodem do divadla), pokračovalo se ve dvorní části divadla. Kritizována byla pomalost práce. Důvodem byl nedostatek úzkoprofilového materiálu a pracovních sil. Dne 20. 7. 1962 podalo ONV návrh na pojmenování divadla jménem Josefa Kajetána Tyla. A to nejen pro jeho nepopiratelný význam pro divadlo, ale i proto, že zde několikrát pobýval jakožto správce Kullasovy divadelní společnosti.¹³⁶ Ochotníci na tuto dobu často vzpomínali a údajně to byl i jeden z podnětů k založení Divadelní společnosti v Táboře.¹³⁷ Rada MNV navrhla pojmenovat budovu po

¹²⁹ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 27

¹³⁰ Tamtéž

¹³¹ Tamtéž s. 6

¹³² HILMERA, Jiří: *Česká divadelní architektura*, Praha 1999, s. 159

¹³³ Tamtéž. Konkrétní informace o přestavbě poskytli Jiřímu Hilmerovi přímo arch. Václav Drozda a ing. Irma Antovičová v rozhovorech na jaře roku 1994.

¹³⁴ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 7

¹³⁵ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, s. 15

¹³⁶ Tamtéž s. 11

¹³⁷ *150 let ochotnického divadla v Táboře*, Tábor 2007, s. 4

Oskaru Nedbalovi.¹³⁸ Nedbal byl tábořským rodákem, skladatelem a dirigentem. Na jeho tvorbu měl zásadní vliv Antonín Dvořák, ke kterému docházel na hodiny skladby. Podílel se také na založení Českého kvarteta, byl hostujícím dirigentem České filharmonie, Vídeňského Tonkünstlerorchestru a šéfem Slovenského národního divadla. Mezi jeho neznámější skladby patří *Polská krev*, *Pohádka o Honzovi* či *Vinobraní*.¹³⁹ Divadlo bylo však nakonec pojmenováno po spisovateli Ivanu Olbrachtovi, který nějaký čas působil v čele tábořského Okresního výboru a v čele redakce časopisu *Palcát*. Dnešní pojmenování po výše zmíněném Oskaru Nedbalovi, dostalo divadlo až roku 1990, kdy se začal projevovat porevoluční lokální patriotismus.¹⁴⁰ Roku 1963 došlo ke komplikacím a stavba byla na rok přerušena z důvodu nevyjasněného financování. Dokončení se odložilo na rok 1964. Již z počátku tohoto roku se polemizuje nad termínem dokončení z důvodu nedodržení dodání zařízení a řemeslných prací. Zmiňují zde ale záruku, že roku 1965 bude divadlo dostaveno. Dne 29. 1. 1965 jsou popsány obtíže s dodáním křesel a s ozvučením. Dále nedostatek latexu, PVC lino je plánováno dovézt z Bulharska. V této době probíhaly elektroinstalační, fasádní a truhlářské práce. Pokládání linolea a schválení provedení fasády je zaznamenáno ve zprávě z 25. 3., zároveň je zde projednávána otázka, komu bude divadlo patřit. Bylo zde několik variant. Divadlo bude součástí KOS (Kulturně osvětové středisko) při Místním národním výboru nebo se stane stálou divadelní scénou při Okresní národním výboru. O tom, komu bude divadlo předáno, se jednalo opět dne 18. 6. a na návrh školské a kulturní komise Místního národního výboru bylo rozhodnuto, že v den skončení prací se stane majitelem Okresní národní výbor. Ke kolaudaci došlo dne 25. 10. s tím, že vzduchotechnika bude dokončena až po slavnostním zahájení a to 15. 11. 1965.¹⁴¹

Jeden z hlavních požadavků na přestavbu bylo vytvořit hlediště pro více diváků. Proto bylo třeba zvětšit současný prostor divadla. V 60. letech zakoupilo město Tábor sousední obytné domy a umístilo do nich pomocné provozy, naskytl se tedy ideální prostor pro rozšíření divadla. Novodobá podoba divadla se skládá ze čtyř objektů. Z budovy divadla – dům čp. 218, původně zahradního domku – dům čp. 352, bytového domu s obchody – dům čp. 353 a budovy vestavěné mezi divadlo a přičleněné domy – bez čp.¹⁴² Spojením těchto budov došlo k unikátnímu propojení historického divadla s novostavbou moderní scény. Václavu Drozdovi

¹³⁸ DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR, *Divadlo Oskara Nedbala Tábor*, Tábor 2009, nestránkováno, na základě zápisů ze schůzí a zasedání rad a jejich komisí, komplexních rozborů a hospodaření MNV Tábor

¹³⁹ DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR, *Divadlo Oskara Nedbala Tábor*, Tábor 2009, nestránkováno

¹⁴⁰ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, s. 15

¹⁴¹ DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR, *Divadlo Oskara Nedbala Tábor*, Tábor 2009, nestránkováno, na základě zápisů ze schůzí a zasedání rad a jejich komisí, komplexních rozborů a hospodaření MNV Tábor

¹⁴² JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 5

se zde podařilo účelně připojit nové divadlo tak, aby se kolmo napojovalo na divadlo staré. Je zde jedno velké jeviště, dvě hlediště a společné zákulisí. Obě scény jsou odděleny pouze horizonty.¹⁴³ Stávající prostor jeviště byl rozšířen přibližně o polovinu a bylo k němu napojeno druhé hlediště. Výhodou je velký prostor ke zkoušení, nevýhodou je nemožnost hrát na obou jevištích zároveň. Tento architektonický komplex je unikátem ve střední Evropě. Dle bývalého ředitele divadla Karla Daňhela se podobná stavba nalézá v Itálii.¹⁴⁴ *Jeviště dostalo aktuální vyžadovanou možnost rozšíření předscénou nad orchestrístěm pro 50 – 60 hudebníků i úzkými postranními jazyky, vybíhajícími až na úroveň páté parterové řady. Hlediště se 635 sedadly má výrazně stoupavý parter na protáhlém půdorysu nepravidelného šestiúhelníku a čelně orientovaný balkon obdobně strmého profilu. Tvarování stropu se širokou horizontální štěrbinou až nad pátou diváckou řadou vytvořilo příznivé podmínky pro nasvícení jeviště i předscény.*¹⁴⁵ Pro stěny hlediště bylo zvoleno dřevěné obložení a nad nimi obdélníkové panely ve dvou odstínech. Touto variantou byla vyřešena jak otázka výtvarného řešení rozměrných stěn, tak akustika velkého sálu divadla.¹⁴⁶ Původně bylo zamýšleno vytvořit na jevišti také točnu. Tento nápad prosazovali ochotníci, ztroskotal však na nedostatku financí. Kromě nové hrací plochy a hlediště zde vzniklo i zázemí pro diváky a účinkující. Do prvního patra divadla byla umístěna kavárna a výstavní síň. Zároveň divadlo získalo další hrací prostor, kterým se stal Divadelní park umístěný za budovou divadla. Zde se konaly za hezkého počasí představení a koncerty. Zbudování těchto prostor značí o proměně divadla v multifunkční objekt. Výstavní síň byla od počátku zaměřena především na lokální umělce, ale výjimkou nebyli ani zahraniční výtvarníci a fotografové. Náměty byly různorodé a neomezovaly se pouze na divadelní tematiku. K vidění byly například portréty, architektura, krajiny... Výstavy bylo možné vidět před představením či o přestávkách.¹⁴⁷ Ředitelem nově vzniklého divadla se stal člen tábořských ochotníků Karel Krch.¹⁴⁸

Provoz divadla byl zahájen 3. a 4. 10. 1965 hrou J. K. Tyla *Jan Hus*, kterou nastudovali táborští ochotníci. Konkrétně soubory *Závodního klubu Elektroisola* a *Revolučního klubu Československých drah Tábor*.¹⁴⁹

¹⁴³ Viz obrazová příloha – obrázek č. 18, zde je na Požárním evakuačním plánu názorně zakresleno uspořádání divadla

¹⁴⁴ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, s. 13

¹⁴⁵ HILMERA, Jiří: *Česká divadelní architektura*, Praha 1999, s. 160

¹⁴⁶ Tamtéž

¹⁴⁷ DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR, *Divadlo Oskara Nedbala Tábor*, Tábor 2009, nestránkováno

¹⁴⁸ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, s. 15

¹⁴⁹ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, s. 15

Slavnostní otevření se uskutečnilo v neděli 31. 10. 1965. V úvodu zazněla *Česká píseň* v provedení pěveckého sboru *Hlahol* a symfonického orchestru *Bolech*, kterou dirigoval J. Hart. Zlatým hřebem večera bylo uvedení Jiráskovy *Lucerny* s Danou Medřickou v roli kněžny. Tato inscenace v režii Zdeňka Štěpánka byla během návštěvy Tábora odehrána celkem třikrát a lístky na představení byly vyprodány během dvou dnů. Na slavnostním aktu byl přítomen i ministr školství a kultury František Kahuda.¹⁵⁰ Dále byla ve výstavní síni divadla zahájena výstava mapující život a dílo Oskara Nedbala. Začalo se prodávat předplatné, o něž byl také velký zájem.¹⁵¹

1965 – 2016

V mezidobí mezi dvěma většími rekonstrukcemi, tj. mezi lety 1965 a 2019, můžeme hovořit o drobnějších úpravách. Například v letech 1967 až 1968 byla přistavena zkušebna nad uhelnou, 1970 byla zřízena vrátnice, 1971 nová kabina pro rozvodnu a osvětlovače.¹⁵² Roku 1991 byla budova natřena na zeleno, údajně proto, aby zaujala potencionální diváky. Práce prováděla firma Dvořák. Dále byla provedena celková modernizace technického zařízení a rekonstrukce krovu starého divadla. Došlo také k přechodu z topení uhlím na plynové a to konkrétně roku 1992. V letech 1991 až 1996 se obměnila i zvuková a světelná technika v malém i velkém divadle. Nezbytná byla i výměna jevištních prken malé scény. U této příležitosti pořádalo divadlo sbírku s názvem *Prkna, která znamenají svět*, během které si zájemci mohli za 500 Kč zakoupit prkno z jeviště. Díky této sbírce se následně uskutečnila renovace jeviště. Roku 2006 byla nainstalována nová klimatizace, která nahradila nefunkční vzduchotechniku. Poprvé byla použita během koncertu Václava Neckáře dne 28. 11. 2006.¹⁵³

2016 - 2020

Již od nástupu nového vedení divadla zaznamenáváme drobnější úpravy budovy, které vyvrcholily velkou rekonstrukcí v letech 2019 – 2020. Mezi tyto úpravy patří například výroba a výměna oken předního i zadního traktu budovy nového divadla a oprava fasády průčelí divadla v Palackého ulici. Tato rekonstrukce proběhla bez omezení provozu roku 2016. Téhož roku proběhlo výběrové řízení na opravu jevišť malého i velkého sálu. Následující rok v létě

¹⁵⁰ *10 let Divadla Ivana Olbrachta v Táboře*, Tábor 1975, s. 3

¹⁵¹ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, s. 16

¹⁵² JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 29

¹⁵³ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, s. 17

byla tato oprava v hodnotě 1.143.469,- Kč realizována firmou *Faliko Tábor*. Započala také rekonstrukce diváckých prostor, konkrétně DON klubu. Ten byl vymalován, byl pořízen nový nábytek (židle, křesílka, kavárenské stolky), nová podlaha, malé jeviště a světelná a zvuková aparatura. Vznikl tak nový komorní prostor pro přednášky, koncerty a další akce. *Po domluvě s vedoucím odboru kultury a památkové péče Jihočeského kraje Mgr. Patrikem Červákem ředitelka DON Tábor zahájila práce související se snahou zrekonstruovat a zmodernizovat divácké prostory DON Tábor. Bylo vypsáno výběrové řízení na Úvodní studii modernizace a rekonstrukce včetně zaměření současného stavu a odhadu nákladů. Vítězem výběrového řízení se stal atelier a-detail. Na základě vítězné studie byla zřizovatelem přislíbena investiční dotace v celkové výši 16.800.000,- Kč a to v následujících etapách:*

I. etapa – 1.000.000,- Kč – 2018 – projektová dokumentace a stavební povolení

II. etapa – 7.800.000,- Kč – 2019 – toalety, šatny, foyer, pokladna

*III. etapa – 8.000.000,- Kč – 2020 – kavárna, galerie, toalety, DON klub.*¹⁵⁴

*V březnu 2018 došlo k výběrovému řízení na dodavatele zpracování všech stupňů projektové dokumentace pro získání stavebního povolení včetně dokumentace pro provedení stavby, zajištění inženýrské činnosti a zajištění autorského dozoru na akci Modernizace diváckých prostor Divadla Oskara Nedbala Tábor.*¹⁵⁵ Původně byl záměr realizovat rekonstrukci ve dvou etapách (I. etapa 20. 5. 2019 – 13. 10. 2019, II. etapa 18. 5. 2020 – 16. 10. 2020). Od tohoto záměru bylo ale po dohodě s Jihočeským krajem, který je zřizovatelem, upuštěno. Rekonstrukce byla naplánována v termínu od 1. 7. 2019 do 31. 1. 2020 a to v kompletním rozsahu. Zároveň byl vypracován návrh úprav prostorů před divadlem. Vzhledem k tomu, že tento prostor spadá pod správu města Tábor, bylo třeba zahájit jednání s vedením. Rada města následně tento návrh odsouhlasila a tato část rekonstrukce byla naplánována na léto 2020. Vlivem koronavirové krize a odstoupením vítěze výběrového řízení se tyto práce odkládají až na léto 2021.

Nejrozsáhlejší část rekonstrukce diváckých prostor tedy započala v červenci roku 2019 a byla dokončena 31. ledna roku 2020. Vítězem výběrového řízení se stalo architektonické studio *atelier a- detail* z Tábora. Autory projektu byli Ing. arch. Monika Krausová a Ing. arch. Martin Kraus. Dodavatelem stavby se stala firma *Dřevotvar - řemesla a stavby* z Chýnova. Na základě jednání se zřizovatelem bylo rozhodnuto zrekonstruovat cca 1 200 m² diváckých prostor divadla. Tento prostor zahrnuje vstupní halu, foyer, pokladnu, toalety, šatny, předsálí

¹⁵⁴ Zpráva o činnosti a hospodaření Divadla Oskara Nedbala Tábor 2017, s. 21

¹⁵⁵ Zpráva o činnosti a hospodaření Divadla Oskara Nedbala Tábor 2018, s. 23

velkého sálu, kavárnu, galerii a DON klub. Rozsáhlá příprava na tuto renovaci zahrnovala nejen studii plánů a dobových fotografií, ale i studijní cestu po českých a evropských divadlech postavených v 60. letech. *Záměrem bylo vybudovat moderní interiér s jednotnou architektonickou koncepcí s využitím původních prvků (výplně dveří, zábradlí, zrcadla, kryty radiátorů) a materiálů (sklo, dubové dřevo, kov, kámen).*¹⁵⁶ Dále byl kladen důraz na zvýšení komfortu pro návštěvníky. Na základě studie o chování návštěvníků divadla bylo rozhodnuto zásadně změnit dispozici prostoru. Díky tomu vznikla open-space pokladna, zvýšila se kapacita toalet a kavárny, vznikl rozsáhlý bar pro návštěvníky divadla a nové výstavní prostory. Ty jsou umístěny stejně jako před rekonstrukcí v 1. patře divadla. V rámci prací bylo třeba vybudovat nové elektrorozvody, rozvody vody a vzduchotechniku. Neplánovaně byl postaven i výtah, který nebyl původně v rozpočtu a měl být realizován až v dalším roce.

V důsledku rekonstrukce byla omezena podzimní část sezóny. Divadlo se rozhodlo tento čas věnovat důkladné údržbě, opravám a modernizaci jevišť a jejich technologií. Bylo zrenovováno klavírní křídlo, divadelní svícení, vyměněny šály a horizonty. Opravou prošlo i orchestřiště, inventarizací a čištěním prošly divadelní sklepy, pracoviště osvětlovače a dílny.

Kompletní rekonstrukci diváckých prostor financoval zřizovatel Jihočeský kraj částkou 32.372.950,87 Kč. Původní částka byla značně překročena a to z důvodů navýšení jednotkových cen na přelomu roku, navýšením cen speciálních dodávek a z důvodu realizace výtahu.

Slavnostní otevření se uskutečnilo 21. 2. 2020 koncertem Jihočeské filharmonie.

Rekonstrukcí prošel také Divadelní park. Bylo vybudováno nové jeviště, zasazeny květiny a položen nový trávník. Divadelní zahrada byla pokřtěna koncertem *Beatles Night* smyčcového kvarteta *Yolo*.

Poslední částí rekonstrukce bude zmiňovaná úprava předdivadelních prostor v Palackého ulici. Tato stavba bude investicí města Tábor a pochází opět z dílny architekta Martina Krause. Rozpočet zakázky počítá s cenou cca 995.000,- Kč bez DPH. Cílem je vytvořit důstojný a klidný prostor před významnou budovou a zpříjemnit tak divákům příchod do divadla. Dosud měli diváci k dispozici pouze úzký chodník, který byl často nedostačující v situacích, kdy do divadla mířilo 650 návštěvníků. Vstup byl také nenápadný a často se stávalo, že návštěvníci netušili, kde divadlo sídlí. Architekt na tomto návrhu pracoval spolu s ředitelkou

¹⁵⁶ Zpráva o činnosti a hospodaření Divadla Oskara Nedbala Tábor 2019 s. 23

divadla Lindou Rybákovou. *Úpravy předprostoru divadla předpokládají vytvoření prahu na komunikaci se žulovou dlažbou a úpravu veřejného osvětlení, demontáž stávajícího svítidla, které bude nahrazeno dvěma novými. Dále přípravu elektroinstalace pro reklamní nosič a samozřejmě osazení mobiliáře, tedy laviček a sloupků. Nastanou také jisté změny v dopravním značení a obslužnosti. Nástupnímu prostoru ustoupí tři parkovací místa před divadlem.*¹⁵⁷ Tato poslední fáze rekonstrukce Divadla Oskara Nedbala a jeho okolí by měla být završena v létě roku 2021.

¹⁵⁷ Divadlo získá nástupní prostor. Ustoupí mu tři parkovací místa, *Týdeník Tábořsko XXIV.*, 2020, č. 20, 20. 5., s. 3

Kulturní program divadla v 1. pol. 20. stol.

Nově otevřené divadlo se začalo hojně využívat. Vlastníkem bylo město Tábor, ale ochotníci měli právo rozhodovat, kdo a kdy zde bude hrát, aby nikdo nenarušoval jejich zamýšlený program. Po otevření se začaly vracet zmiňované kočovné společnosti, které zde působily v minulých letech. Například roku 1889 divadlo opět navštívila *Švandova společnost* a táborskému publiku poprvé zahrála operu *Don Juan* od W. A. Mozarta. Poslední návštěvu společnost uskutečnila roku 1896. Do nově vybudovaného divadla se vrátila i *Zöllnerova společnost* a to roku 1898 a 1901. Roku 1900 Tábor navštívila *Pištěkova společnost* a 1914 *Jeřábkova společnost*.¹⁵⁸ Z děkovného dopisu psaného 19. 4. 1918 ředitelem divadelní společnosti Jozou Tuttrem, se dozvídáme, že toho roku navštívila divadlo i jeho společnost. V období od 14. 1. do 18. 2. 1922 bylo divadlo zadáno *Novákově divadelní společnosti*, která v letních měsících zajížděla do Čech.¹⁵⁹ Stejného roku bylo v divadle k vidění Jihočeské národní divadlo. To zde působilo od 23. 5. do 23. 6. Přijelo 80 členů ansámblu a nachystalo si 12 oper, 10 operet a 2 činoherní představení. Prodávala se 2 předplatná po 12 hrách (6 oper, 5 operet, 1 činohra), která byla výhodnější než jednotlivé vstupy a k zakoupení byla i představení mimo tyto předplatitelské skupiny.¹⁶⁰ Zahajovacím představením byla *Prodaná nevěsta*, která byla sehraána v úterý 22. 5. 1922. Následující dny byli ve středu hráni *Psohlavci*, ve čtvrtek *Poslední valčík*, v pátek *La Traviatta* a v sobotu *Židovka*.¹⁶¹ Roku 1923 byla od 7. 2 do 5. 3. zadána budova divadlu vedeném J. Burdou.¹⁶² Toho roku přijel do táborského divadla i balet Národního divadla a odehrál zde 20. 4. Labutí jezero s primabalerínou Boženou Holoubkovou.¹⁶³ Roku 1926 se měl uskutečnit dlouho plánovaný zájezd Slovenského národního divadla. Zahájení bylo plánováno na 27. 9. 1926, z důvodu nemoci se však termín musel přeložit na listopad, konkrétně 14. – 21. 11. 1926.¹⁶⁴ Jednalo se také o možnosti pravidelného hraní Jihočeského národního

¹⁵⁸ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, Plzeň 2007, s. 24 - 49

¹⁵⁹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1921, č. 26

¹⁶⁰ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1922, č. 38

¹⁶¹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1922, č. 37

Celý seznam představení, který obsahoval předplatné i představení mimo předplatné. Opery – Prodaná nevěsta, Psohlavci, Hubička, Rusalka, Dvě vdovy, Tosca, Otello, Troubadour, Židovka, Fra Diavolo, Hoffmanovy povídky, Piková dáma, Eugenij Oněgin, Carmen. Operety – Poslední valčík, Gejša, Čardášová princezna, Holland'anka, Modrá mazurka, Revoluční král, Bratránek z Indie, Michuovic dcerušky, Apači, Netopýr, Hrabě Luxemburk, Dollarové princezny, Dům u tří děvčátek, Stambulská růže. Činohry – Rozvody, Smrt Pavla I., Vášeň, Princezna Pampeliška.

¹⁶² Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1923, č. 33

¹⁶³ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1923, č. 52, 53

¹⁶⁴ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1926, č. 5, 6, 7, 13, 16, 18, 20

divadla. To navrhovalo, že by každý měsíc odehrálo několik představení. Tato skutečnost dokládá trend 20. a 30. let, kdy společnosti kombinovaly stálé působení a kočování, a často tak docházelo k setkávání cestujících společností s ochotníky. Spolek tento návrh odmítl s tím, že je pro divadlo ekonomičtější dosavadní varianta, kdy Jihočeské národní divadlo přijíždí vždy na jarní zpěvoherní zájezd a na podzimní činoherní zájezd.¹⁶⁵

Spolek divadelních ochotníků nebyl jediným místem v Táboře, kde se sdružovali divadelní nadšenci. Dalším takovým byla Intimní scéna, která byla založena roku 1921, a ještě než získala svou stálou scénu v dnešní budově Domu dětí a mládeže na Tržním náměstí, čas od času hrála v divadle. Tak tomu bylo i 8. a 9. 3. 1922, kdy zde odehrála představení u příležitosti oslavy památky Moliéra.¹⁶⁶ Následující rok odehrála 30. a 31. 5. představení jakožto vzpomínku na výročí úmrtí Eduarda Vojana.¹⁶⁷

Z korespondence víme, že se pořádala i dětská představení. Konkrétně 29. 11. 1914 se hrála *Vánoční hra*, která popudila c. k. dvorního radu. U těchto představení bylo problémem přeplnění divadla. Většina matek si brala děti na klín, usazovaly je do uliček... Dvorní rada proto zakázal všechna dětská představení s výjimkou těch, kde pořadatel zaručí, že každé dítě bude mít svou sedačku.¹⁶⁸ Problém zaplnění divadla se týkal i představení pro dospělé. Ředitel byl nabádán, aby se více dodržovalo kontrolování vstupenek, obzvláště po 1. jednání, kdy se do divadla obvykle nahrne dav neplatících diváků.¹⁶⁹

Na divadlo se s přáním o zapůjčení prostor neobracy pouze divadelní společnosti, ale i různé spolky a organizace. Ku příkladu v červenci roku 1915 zde chtěli abiturienti c. k. reálky místo tradičního věnečku zahrát Klicperův *Divotvorný klobouk*.¹⁷⁰

Roku 1918 evidujeme první dochovanou zmínku, kde žádá o zapůjčení divadla politická strana. Konkrétně Česká strana socialistická v Táboře, která chtěla dne 21. 11. 1918 uspořádat přednášku Dr. E. Chalupného o Masarykovi.¹⁷¹ V následujících letech žádosti od politických stran přibývají. Například hned další rok 1919 žádá o zapůjčení ženský odbor Národní demokracie, aby uspořádal přednášku o tehdejší politické situaci.¹⁷² Hovořili zde i jedinci jako

¹⁶⁵ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1926, č. 31

¹⁶⁶ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1922, č. 56

¹⁶⁷ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1923, č. 18

¹⁶⁸ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1915, č. 1

¹⁶⁹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1915, č. 2

¹⁷⁰ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1915, č. 6

¹⁷¹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1918, č. 1

¹⁷² Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1919, č. 4

například poslanec František Nosek, jehož tématem byla dne 7. 11. *Idea křesťanského státu a československá strana lidová*. Z oznámení o kladném vyřízení žádosti o zapůjčení divadla se dozvídáme, že cena za půjčení byla stanovena na 100K a že mimo to bylo nutné zaplatit částku 50K za uklizení divadla.¹⁷³ Spolupráce s politickými stranami pokračovala i v následujících letech a nejednalo se pouze o přednášky. Objevovala se i charitativní představení. Jedno takové pořádala například 26. 11. 1922 Organizace mládeže české strany socialistické v Táboře.¹⁷⁴ Oblíbenou činností byly také oslavy k různým příležitostem. Například májové oslavy pořádané Československou stranou sociálně demokratickou dne 29. 4. 1922, které byly ještě doplněny o den později slavnostní akademií též v divadelním prostoru.¹⁷⁵

Přednášky zde pořádaly například i církve, konkrétně Evangelický bratrský sbor. Ten na 22. 5. 1919 pozval profesora J. Vančuru, aby hovořil o Denisovi.¹⁷⁶ Snahu o organizaci přednášky měla i redakce *Českého jihu*, která chtěla uspořádat přednášku o boji zahraničních Čechů o samostatnost Československa.¹⁷⁷ Zda bylo k tomuto účelu divadlo zapůjčeno, nevíme. Víme ovšem, že zde byla 17. 11. 1922 pořádána přednáška Československou obcí legionářskou na téma intervence v Rusku.¹⁷⁸

Divadlo bylo využíváno též jako prostor pro schůze. Takto budovu využila 6. 7. 1919 Družina československých válečných invalidů, která zde pořádala schůzi *O postavení válečných domovin a jejich účelnosti*.¹⁷⁹ O zapůjčení divadla žádala také Učitelská jednota, která zde chtěla uspořádat schůzi všeho učitelstva v okrese Tábor, na níž by promluvil i ministr vyučování a národní osvěty Habermann.¹⁸⁰ O tom zda k tomuto zapůjčení došlo, ale archivní záznamy chybí. Další organizací bylo například Jednatelství župy XII. tábořské svazu úředníků a zřizovatelů statků, které zde chtělo 28. 11. 1920 pořádat valnou hromadu. V tomto případě víme, že bylo zapůjčení dovoleno s podmínkou, že pořadatelé zaplatí 25K za pronájem a stejnou částku za čištění.¹⁸¹ Od roku 1921 byla zvýšena taxa za pronájem ze zmíněných 25K na 50K¹⁸² a roku 1923 již propůjčení stojí 100K.¹⁸³

¹⁷³ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1920, č. 10

¹⁷⁴ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1922, č. 15

¹⁷⁵ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1922, č. 52, 53

¹⁷⁶ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1919, č. 17

¹⁷⁷ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1919, č. 21

¹⁷⁸ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1922, č. 4

¹⁷⁹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1919, č. 7

¹⁸⁰ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1919, č. 19

¹⁸¹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1920, č. 13

¹⁸² Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1921, č. 2

¹⁸³ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1923, č. 17, 21

Mezi léty 1922 – 1924 divadlo rozšířilo svou činnost i na promítání filmů. První zmínky o tomto zamýšleném kroku jsou ze 14. 5. 1919, kdy Družina československých válečných invalidů zakládá ve městě biograf a žádá městskou radu, aby ho dovolila umístit do divadla. To už od počátku výbor Spolku divadelních ochotníků nedoporučuje a obává se, že by biograf narušoval chod divadla a zvýšila by se i hrozba požáru.¹⁸⁴ Dne 9. 6. 1921 byl napsán dopis, kde Spolek divadelních ochotníků odmítá zřízení biografu. Důvodem bylo především to, že si nedovedli představit vměstnat do divadla všechna divadelní představení, další kulturní akce jako koncerty, schůze, přednášky a promítání filmů. Zároveň biograf označovali jako pochybný podnik, který nepřispívá k výchovnému účelu a může dokonce narušit morálku města. Jako příklad udávali i jiná divadla (ne konkrétní města), kde učinili neúspěšné pokusy s biografem a varovali, že pro tento účel mají málo míst pro diváky.¹⁸⁵ Dalo by se spekulovat, z jaké části šlo o objektivní posouzení a z jaké o konkurenční boj. Dne 28. 2. 1922 byla budova městského divadla Zemskou politickou správou schválena jako provizorní biograf.¹⁸⁶ V dopise z 20. 10. 1922 se již přesně na dny rozděluje, kdy bude divadlo využíváno Spolkem divadelních ochotníků a kdy biografem, s tím že pokud by Spolek vyžadoval nějaký den, dal by se pro biograf sehnat náhradní prostor.¹⁸⁷ Ochotnický spolek nebyl jediným odpůrcem biografu. Stížnost městské radě podalo i Společenstvo hostinských a výčepníků v Táboře, důvodem bylo to, že občané nedělní dopoledne tráví v biografu a hostince zejí prázdnotou. Žádalo zrušení nedělních dopoledních představení a změnu času večerní projekce z 20:00h na 19:30h, aby bylo po biografu možno ještě navštívit hostinec. Starosta obce jim částečně vyšel vstříc zrušením nedělních představení, 20h však zůstala.¹⁸⁸

Četnou kategorií byla i ta koncertní. Tábořské divadlo bylo vybráno, aby se zde 22. 6. 1919 konal koncert Jihočeského pěveckého spolku s přednáškou o významu a kráse lidových písní.¹⁸⁹ Často zde koncertovala i městská hudební škola. Koncerty byly většinou nařizeny Ministerstvem školství a národní osvěty a divadlo tedy nevyžadovalo placení pronájmu, ale pouze poplatek za elektrický proud. Produkce se uskutečnila například 14. 2. 1922, večer před ní bylo divadlo uvolněno pro zkoušku.¹⁹⁰

100K bylo určeno pro schůze, sjezdy a pro společnosti, které ve městě hrají alespoň týden
150K pro pronájem jednotlivých představení

¹⁸⁴ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1919, č. 8

¹⁸⁵ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1921, č. 16

¹⁸⁶ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1923, č. 7

¹⁸⁷ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1922, č. 7

¹⁸⁸ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1923, č. 3, 4

¹⁸⁹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1919, č. 9

¹⁹⁰ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1922, č. 62

Z odmítavých dopisů některým účinkujícím víme, že pokud jim nebylo zapůjčeno divadlo, byla možnost hrát v prostoru Střelnice či v prostoru Grandhotelu. Takto byla například odmítnuta tanečnice Helga Wolter. Divadlo bylo v požadovanou dobu údajně obsazené, ale jako alternativní prostor byla nabídnuta městská Střelnice.¹⁹¹ Stejně byl odmítnut i kouzelník.¹⁹² Otázkou je, zda bylo divadlo skutečně obsazeno, nebo jestli tito umělci nebyli dostatečně prestižní pro divadelní budovu. V případě Helgy Wolter šlo o pořad 16leté tanečnice, která předváděla *meloplastická a humoristická čísla*.¹⁹³ Zde by se dalo polemizovat o úrovni představení.

Válečná léta

Ani doba 2. světové války nepřerušila divadelní činnost, byla ale značně proměněna. V úvodu tohoto období zaznamenáváme zahraniční hostování v divadle. Konkrétně Zemské divadlo z Lince, které zde hrálo 13. 9. 1939, 18. 12. 1939 a 11. 1. 1940. Tuto informaci známe z dopisu vládnímu komisaři, kterého Spolek divadelních ochotníků prosí, aby se od divadla z Lince vymohl dluh 750K.¹⁹⁴ V únoru roku 1940 dostalo Ministerstvo školství a národní osvěty zprávu, že Jihočeské národní divadlo bude moci hrát pouze 4 dny v týdnu. Ministerstvo si dalo za cíl zajistit existenci tohoto divadla, kterou vidělo ve spolupráci Českých Budějovic, Tábora a Písku.¹⁹⁵ Za tímto účelem se konala schůze, kde vládní komisař rozhodl o tom, že se Jihočeské národní divadlo změní v divadlo měst Českých Budějovic, Písku a Tábora pod jménem Jihočeské divadlo. Hospodářskou a uměleckou správu měla dále vést ředitelka divadla Monika Jeřábková, pro upravení zájezdů měla být vytvořena komise z 3 delegátů, které doplní ještě 2 delegáti z každého města. Prostor bude Jihočeskému divadlu pronajímán zdarma s tím, že každé večerní představení bude dotováno státem a to ve výši 300K, dopolední a odpolední ve výši 150K.¹⁹⁶ Dne 13. 6. 1940 byla tato spolupráce stvrzena v Písku.¹⁹⁷ Nadále se však jednalo, jak bude spolupráce vypadat. Navrhovalo se například uspořádat 4 čtrnáctidenní zájezdy do roka, které by vždy byly čistě činoherní nebo čistě zpěvoherní.¹⁹⁸ V září téhož roku byli Spolek

¹⁹¹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1922, č. 64

¹⁹² Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1924, č. 14

¹⁹³ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1297, R. 1922, č. 64

¹⁹⁴ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1940, č. 3

¹⁹⁵ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1940, č. 2

¹⁹⁶ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1940, č. 66

¹⁹⁷ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1940, č. 71

¹⁹⁸ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1940, č. 72

divadelních ochotníků a Intimní scéna vyzváni, aby si zvolili své delegáty. Za Spolek byl jmenován Otto Findeis a za Intimní scénu Karel Votava.¹⁹⁹ V bilancování Jihočeského divadla v období 1940 – 1941 M. Jeřábková uvádí, že 246 her bylo odehráno v Českých Budějovicích, 94 v Táboře, 70 v Písku, 30 v Třeboni a 53 rozptýleno do menších měst jihočeského a středočeského kraje. Na repertoáru se objevila například *Vojnarka*, *Maryša*, *Soupeři*, *Oblaka*, *Revisor*, *Nora*, *Bobří kožich*, *Smuteční hostina*... Nastudováno bylo 17 nových her, některé, jako například *Maryša*, již byly hrány v loňské sezóně. Odehráno bylo 67 operních představení, mezi nimiž byla *Prodaná nevěsta*, *Čert a Káča*, *Madame Butterfly*, *Carmen*... A z operet například *Polská krev*, *Veselá vdova*, *Carevič*.²⁰⁰ Novou sezónu 1942 – 1943 zahájilo Jihočeské divadlo *Prodanou nevěstou* hranou 22. 8. 1942.²⁰¹ Dne 11. 9. 1942 došlo ke změně v divadelním provozu v tábořském divadle. V důsledku rozhodnutí Zemského úřadu se Jihočeské divadlo usídlilo natrvalo v divadelní budově v Táboře. Z důvodu zjednodušení správy divadla byl Spolek divadelních ochotníků dočasně zbaven správy objektu.²⁰² Povinnost správy převzal městský úřad a Jihočeskému divadlu byla dále ponechána možnost působit zde bez nutnosti platit za pronájem, elektrický proud či topení. Na vlastní náklady museli provádět úklid divadla.²⁰³ Změna sídla Jihočeského divadla je zmíněna již v dopise Správě městského divadla od vládního komisaře z 30. 4. 1942. Píše se zde, že nově udělenou koncesí B. Kristejnovi získává divadlo jako své sídlo Tábor.²⁰⁴ Ve čtvrtek 15. 10. 1942 došlo k slavnostnímu zahájení německých představení v městském divadle. Jaká hra byla hrána, není známo. Informace je dochována díky prosbě o vyčištění divadla na tento den.²⁰⁵ Repertoár Jihočeského divadla pro sezónu 1943 -1944 byl rozdělen na činohru, operu a operetu, konkrétně v kategoriích původní, německá a cizí. V původní činohře bylo k vidění například *Jiříkovo vidění*, *Světáci* či *Salomonka*, v německé *Nevěsta Messinská*, *Princ Homburský* nebo *Džungle*, z cizích her byla k vidění *Antigona*, *Divoká kachna* či *Herkules*. Dohromady bylo na repertoáru 35 činoher. Původní opera nabízela *Dráteníka* nebo *Tajemství*, německá *Dona Juana* či *Čarostřelce* a cizí *Carmen* a *Komedianty*. Dohromady 10 oper. Operety slibovaly v původní kategorii *Tátu Dlouhána* či *Podzimní píseň lásky*, v německé *Tisíc a jednu noc* a *Frederiku*. Kategorie „cizí“ zde nebyla. Dohromady 10 operet.²⁰⁶ V žádosti o propůjčení divadla na další sezónu přiložilo

¹⁹⁹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1940, č. 74, 77, 78

²⁰⁰ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1940, č. 116, 117

²⁰¹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1942, č. 329

²⁰² Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1942, č. 305

²⁰³ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1942, č. 326

²⁰⁴ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1942, č. 436

²⁰⁵ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1942, č. 313

²⁰⁶ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1943, č. 726, 727, 728

ředitelství Jihočeského divadla informace o tom, kolik bylo v uplynulé sezóně odehráno představení. Celkový počet činil 568, z toho 304 bylo odehráno v Táboře (131 činoher, 105 operet, 68 zpěvoher, baletů a koncertů). Pro novou sezónu bylo zamýšleno vytvořit i samostatný činoherní soubor jen pro Tábor.²⁰⁷ O první polovině roku 1945 toho bohužel příliš nevíme. Dne 11. 6. 1945 píše Spolek divadelních ochotníků dopis Místnímu národnímu výboru s tím, že by bylo třeba upustit od přechodných opatření sloužících za nacistického nátlaku a rádo by opět dostalo do správy divadlo.²⁰⁸ Doložené je odehrání 3 aktovek Spolkem divadelních ochotníků dne 19. 7. 1945. Na pořadu byl *Medvěd, Nabídnutí sňatku a Jubileum*.²⁰⁹ Dále hraní Jihočeského divadla ve dnech 18. a 19. 6.²¹⁰ a 23. a 24. 7., kdy byla odehrána Gogolova *Ženitba*.²¹¹ Zaznamenáno je i pozvání na schůzi do Českých Budějovic, která se konala 12. 8., a mělo se zde jednat o budoucnosti Jihočeského divadla.²¹² Dne 30. 8. 1945 žádá Otto Findeis Ministerstvo školství a národní osvěty, aby se v Táboře zřídila stálá divadelní scéna. Píše, že by se vedení divadla ujal spolu s Milošem Liškou a hlavní repertoár by se skládal z českých, slovanských a ruských klasik.²¹³ K této žádosti se připojil i místní Národní výbor.²¹⁴ Ke zřízení profesionálního souboru skutečně došlo a to roku 1948. Dne 1. 10. zahájilo Městské oblastní divadlo Tábor svou činnost. Ředitelem se stal Jan Vávra, který dříve působil jako herec a režisér v Českých Budějovicích. Herci byli převážně z Divadla těšínského Slezska, Pošumavského divadla Klatovy a z Divadla města Žižkova. Mezi nejznámějšími můžeme jmenovat Milana Hlavína nebo manžele Bittlový. Soubor nazkoušel každý měsíc 2-4 premiéry (v sezóně 1948/1949 uvedl celkem 25 inscenací). Hrála se především psychologická dramata, světová klasika a představení pro děti. Počátkem roku 1949 nastala v tábořském souboru krize zapříčiněná odchodem několika herců a klesajícím zájmem publika. Soubor se také stal předmětem kritiky ochotníků, kterým se nelíbila tato konkurence. Sezónu 1949/1950 odehrál soubor už pod názvem Krajské oblastní divadlo České Budějovice, pobočná scéna Tábor. V poslední sezóně se kladl důraz na české hry, divadlo ale nedosahovalo požadované úrovně, a ani divácký ohlas nebyl příliš velký, a tak byla k 31. 12. 1950 ukončena činnost souboru.²¹⁵

²⁰⁷ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1944, č. 740

²⁰⁸ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1945, č. 841

²⁰⁹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1945, č. 831

²¹⁰ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1945, č. 843

²¹¹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1945, č. 818

²¹² Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1945, č. 793

²¹³ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1945, č. 805

²¹⁴ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1945, č. 819

²¹⁵ NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, Plzeň 2007, s. 18, 19

I v této době docházelo k zapůjčení prostor divadla. Z dopisu vládnímu komisaři je patrné, že v období od 1. 4. do 31. 8. 1939 byla studovna v Tylově domě propůjčena za účelem zřízení čítárny.²¹⁶ Z dopisu Spolku divadelních ochotníků adresovaného Městskému úřadu se dovídáme, že zapůjčil divadlo pro německá představení. Nevíme však kdy a jaké konkrétní společnosti.²¹⁷ Na dny 27. a 31. 5. 1941 bylo zapůjčeno divadlo Rodičovskému sdružení při reálce, které zde pořádalo s žáky představení *Divotvorný klobouk* s charitativním účelem.²¹⁸ Roku 1942 si v listopadu na tři termíny (9., 13. a 16. 11.) zamluvila divadlo dramatická skupina, která vznikla mezi žáky reálného gymnázia.²¹⁹ S pronájmy se pokračovalo i v následujícím roce. Dne 13. 3. 1943 bylo divadlo zadáno pro divadelní představení v rámci vzdělávacího kurzu *Svobodného učení selského*.²²⁰ V dubnu si prostor zapůjčil Hlahol tábořský, aby zde 30. toho měsíce uspořádal koncert jako vzpomínku na skladatele K. Weise.²²¹ V květnu bylo na dny 14. a 15. pronajato divadlo pro pravidelné vystoupení žaček rytmické a gymnastické školy.²²² Na 6. a 7. června si divadlo chtěla zapůjčit Jednota divadelních ochotníků Rieger v Pelhřimově za účelem odehrání představení *Král Oidipus* spolu s Eduardem Kohoutem.²²³ V poskytnutém archívním materiálu, ale o uskutečnění představení informace chybí. V červnu zde ve dnech 24. - 26. odehráli studenti reálného gymnázia komedii *Spáč*.²²⁴ Roku 1944 si opět zapůjčilo divadlo *Svobodné učení selské*, v té době již přejmenované na *Sdružení k povznesení venkova* a 5. 2. zahrálo představení *Smír*.²²⁵ Divadlo si zapůjčila i Obecná škola v Baťově²²⁶, která zde 15. 4. uspořádala dětské představení.²²⁷ Po roce opět do divadla zavítala rytmická a gymnastická škola, aby zde v červnu předvedla veřejné vystoupení.²²⁸ V červnu, konkrétně 21. 6., se také uskutečnil koncert *Z operety do operety*, pořádaný Koncertním a kabaretním ředitelstvím v Praze.²²⁹ Po konci 2. světové války opět vzrůstá počet žádostí o zapůjčení divadla. Ve dnech 11. a 12. 9. 1945 bylo odehráno představení *Sever proti Jihu*.²³⁰ U příležitosti oslavy osvobození Československa zahrála dne 26. 7. 1945 Intimní scéna představení *Komorní*

²¹⁶ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1940, č. 93

²¹⁷ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1941, č. 150

²¹⁸ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1941, č. 194, 195

²¹⁹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1941, č. 288

²²⁰ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1943, č. 525

²²¹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1944, č. 645

²²² Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1943, č. 567

²²³ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1943, č. 580

²²⁴ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1943, č. 561

²²⁵ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1944, č. 632

²²⁶ Průmyslová část Sezimova Ústí se nazývá Baťov

²²⁷ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1944, č. 642

²²⁸ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1944, č. 646

²²⁹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1944, č. 666

²³⁰ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1945, č. 800

večer.²³¹ Ke stejné příležitosti byla Šmahovým okrskem Ústřední matice divadelních ochotníků v Táboře odehrána *Lucerna* ve dnech 29. a 30. 6. a 1. a 2. 7. 1945.²³² Dne 5. 8. v divadle pořádala Československá strana lidová veřejný projev, na kterém promluvil ministr zdravotnictví Dr. Adolf Procházka.²³³ Jako tradičně byly v srpnu nachystány dva taneční večery začek rytmické a gymnastické školy.²³⁴ V následujících měsících počet žádostí stoupá.

Dalo by se říci, že i přestože mělo město i další prostory, kde se dalo hrát jako například Střelnice či Grandhotel, divadlo bylo kulturním centrem Tábora. A to centrem prestižním a váženým. Ochotníkům i městské radě velmi záleželo na složení repertoáru a na výběru akcí, pro které bylo divadlo propůjčováno. Kromě divadelních produkcí se zde hojně vyskytovaly politické akce ať už schůze, oslavy či přednášky. Prostor byl také věnován místní Hudební škole, Rytmické a gymnastické škole či žákům reálného gymnázia.

²³¹ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1945, č. 813

²³² Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1945, č. 816

²³³ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1945, č. 817

²³⁴ Archiv města Tábor, karton č. 289, i. č. 1378, R. 1945, č. 823

Současná situace v divadle

Divadlo Oskara Nedbala je příspěvková organizace, která je zřizována Jihočeským krajem. A to od 6. 10. 2003, kdy byla v Českých Budějovicích vydána Zřizovací listina.²³⁵ Tato finanční podpora hraje pro fungování divadla zásadní roli. Jak zde bylo zmíněno, jde o instituci stagionového typu, tedy nesouborové divadlo, které nabízí prostor pro soubory z celé České republiky a často i ze zahraničí. K dispozici je pět hracích ploch. Velký sál divadla, který pojme 648 diváků, malý historický sál s kapacitou 348 míst, netradiční prostor velkolepého jeviště, který vzniká propojením obou jevišť a lze ho upravit v komorní prostor pro 100 diváků. Dále je možné využít prostor DON klubu, který je vhodný pro různé přednášky, besedy či komorní koncerty a pojme 70 diváků. V neposlední řadě je třeba zmínit prostory Divadelního parku, který lze využít především v letních měsících. Tento prostor je vhodný pro koncerty, dětská představení a jeho kapacitu lze částečně upravovat.

Divadelní sezóna je v tábořském divadle rozdělena do dvou částí do PODZIMU, který trvá od září do ledna, a JARA, které je od února do června. Obě období nabízí divákovi sedm různorodých předplatitelských skupin. Dopoledne jsou věnována školám/školním představením a není výjimkou, že dopolední představení je zároveň i večerním. Divadelní sezóna sice končí v červnu, ale ani v létě divadlo nezahálí. Během tzv. divadelních prázdnin jsou připraveny prohlídky divadla, tematické večery, pohádky v parku a k dispozici je také Divadelní informační centrum. V posledních letech je oživen i prostor před divadlem a to klavírem na ulici, za kterým často sedává i bývalý ředitel Karel Daňhel.

Dalo by se říci, že Divadlo Oskara Nedbala Tábor je klíčovým kulturním střediskem Tábořska i jeho okolí. Pro předplatitele ze vzdálenějších lokalit, například Benešova, jsou pořádány pravidelné autobusové svozy.

²³⁵ Zřizovací listina Divadla Oskara Nedbala Tábor, České Budějovice 6. 10. 2003, nestránkováno

Změny v organizační struktuře divadla

V nedávné minulosti došlo k několika změnám v organizační struktuře divadla. Zásadní změna byla učiněna ve vedení divadla. V březnu 2016 bylo vyhlášeno výběrové řízení na post ředitele divadla, které proběhlo 11. 4. 2016. Vítězkou se stala bývalá dramaturgyně divadla Mgr. Linda Rybáková. Ve funkci ředitelky divadla začala působit 1. 7. 2016 a i nadále se věnuje dramaturgii některých předplatitelských skupin (B, F). Další podstatnou personální změnou bylo přijetí dramaturgyně Mgr. Kateřiny Kubešové, která pozici převzala po Marcelu Křížovi a působí zde od 1. 10. 2016 a druhé dramaturgyně Lucie Otradovcové, která nastoupila v druhé polovině roku 2019. Změna nastala i na pozici asistentky ředitelky, kam nastoupila 1. 6. 2017 Jitka Švecová, a na pozici pracovníka vztahů k veřejnosti, které se 2. 10. 2017 ujala Veronika Zemanová. Dále se rozhodlo, že divadlo naváže externí spolupráci s grafikem a právním poradcem. Personální změny se týkaly například i postu osvětlovače, vedoucí ekonomického oddělení, mzdové účetní, obchodní referentky či správce budovy a topiče. Dalším důležitým krokem bylo zjednodušení a zpřehlednění organizační struktury divadla. Ta byla rozdělena na ekonomické a programové oddělení, technický provoz a správu budovy. V každé sekci je vedoucí pracovník, který je přímo podřízen ředitelce a zodpovídá za chod svého oddělení. Zde došlo ke zjednodušení zejména díky zrušení dvojí podřízenosti technických pracovníků. Ti se dříve ve věcech programových zodpovídali vedoucímu programového oddělení a v otázkách údržby vedoucímu provozu a údržby. Nyní pracují výhradně pod vedením technického provozu a správy budovy. V souvislosti se změnami kompetencí pracovníků došlo i k revizi osobního ohodnocení zaměstnanců. Důležité pro plynulý chod organizace bylo zavedení pravidelných porad vedení, které napomáhají ke zlepšení komunikace mezi jednotlivými odděleními. S příchodem nové ředitelky se také začaly pravidelně vydávat každoročně Zprávy o činnosti a hospodaření divadla.

V neposlední řadě je kladen důraz na rozvoj zaměstnanců. Těm je poskytnut prostor pro pravidelné vzdělávací aktivity a školení. Co se týče programového oddělení, je podporována účast na představeních, divadelních festivalech a seminářích, ale i studijní cesty do zahraničí. Ty slouží jako velice podnětná inspirace pro přípravu nových sezón, ale i ve vizuální oblasti. V ekonomické sekci jsou využívány odborné legislativní školení zřizovatele či dalších certifikovaných vzdělávacích institucí. V rámci Oddělení technického provozu a správy budov jsou navštěvována školení k technickému vybavení, v oblasti zvuku a light designu.

Se změnou vedení je úzce spjata i rekonstrukce divadla, která trvala od července 2019 do konce ledna 2020.

Novým mottem divadla je: „*Divadelní festival po celý rok.*“ A posláním je *otevřít prostor pro komorní i velkolepé umělecké zážitky a představovat Táboru jedinečný výběr z českých a moravských scén.*²³⁶

²³⁶Strategický plán 2016 – 2021 DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR *divadelní festival po celý rok*, s. 12

Předplatitelské skupiny

Program divadla je koncipován tak, aby oslovit co největší spektrum diváků. Hlavním subjektem, na který se cílí, je předplatitel. Propracovaná dramaturgická koncepce pravidelně přibližuje svým divákům co nejúplnější a nejkvalitnější obraz české divadelní scény. Aby bylo dosaženo kvality, dramaturgická sekce divadla pečlivě sleduje dramaturgické plány souborových divadel, navštěvuje premiéry či generální zkoušky. Podstatnými kritérii, kterými se divadlo řídí, jsou pestrost, kvalita, vyváženost a aktuálnost.

Jak bylo výše zmíněno, divadelní sezóna je rozdělena do dvou částí. Přesto, že toto dělení není úplně běžné, tak si ho vedení pochvaluje. *Ačkoli je v kontextu českých divadel neobvyklé, přináší nám pružnost v naplňování dramaturgického plánu, možnost přivázat aktuální premiérové inscenace. Zároveň je toto dělení napojeno na organizaci školního roku (I. a II. pololetí) a vhodné z hlediska realizace školních představení.*²³⁷

Charakteristika předplatitelských skupin

Předplatné se dělí do sedmi předplatitelských skupin označených dle písmen A – H. Předplatitelská představení tvoří zhruba polovinu celkového programu divadla. Další kategorií jsou představení, která se pravidelně hrají mimo předplatné, školní představení a program v rámci Divadelního léta v parku.

A – prestižní/premiérová

B – klasická

C – komorní

D – komorní

E – rodinná

F – současná

²³⁷ Strategický plán 2016 – 2021 DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR *divadelní festival po celý rok*, s. 12

H – klasická hudba

Skupina A je tak říkajíc „výkladní skříní“ divadla a slouží k jeho reprezentaci. Představení této skupiny se nejčastěji realizují ve velkém sále divadla, účinkují zde velké herecké osobnosti, jde o prestižní představení, respektovaná divadla, premiéry nových textů. Jedná se o kompletní průřez divadelní scénou, ve které nechybí ani baletní či operní představení. Počet představení za jednu sezónu (tedy 5 měsíců) – 7

Zde si lze představit například inscenaci *Žitkovské bohyně* Divadla pod Palmovkou Praha či *Elegance molekuly* Dejvického divadla.

Skupina B je vzhledem ke své programové náplni prezentována jako klasická. Divákům přináší texty klasiků a to převážně v tradičním pojetí. Krom činohry jsou zde ve velkém sále uváděny i muzikály či balety. Počet představení za sezónu – 5

Typickým představením je například *Revizor* MDP - Divadla ABC Praha nebo *Lakomec* Klicperova divadla Hradec Králové.

Skupina C a D je označena jakožto komorní, a tím pádem jsou představení nejčastěji realizována v malém sále. Přesto je vždy minimálně jedno představení plánováno do velkého sálu a to s ohledem na předplatitele, kteří mají v malém sále vzdálenější místa. Počet představení za sezónu – 4

Pod Skupinou C si můžeme představit *Taneční hodiny* Divadla Ungelt Praha či *Pod sněhem* Jihočeského divadla, pod Skupinou D *Horskou dráhu* Divadla Bolka Polívky Brno nebo *Obraz* Komorní scény Aréna Ostrava.

Skupina E je zaměřena na rodiny. Představení jsou realizována jednou za měsíc v neděli odpoledne. Předplatitelská základna zde není příliš velká pravděpodobně z toho důvodu, že rodiny s malými dětmi takovéto akce neplánují příliš dopředu. Velký zájem zaznamenává předplatitelská skupina v doprodeji. Počet představení za sezónu – 5

Skupinu E reprezentuje pohádka *O zlaté rybce* Divadla Drak Hradec Králové či *Pohádka o Liazce* Naivního divadla Liberec.

Skupina F je unikátním výběrem současného divadla. Zde dává divadlo prostor začínajícím autorům, hercům, souborům i novým textům. Tato představení vyžadují určitou dávku divácké zkušenosti a otevřenosti. Často se jedná i o představení, která byla hrána na různých festivalech, a jejich uvedení je v tomto typu divadla (oblastní divadlo stagionového

typu) mimořádné. Představení jsou často technicky náročná a je třeba jim uzpůsobovat hrací prostředí. Počet představení za sezónu – 4

Zde je k vidění například inscenace *Lobby hero* Činoherního studia Ústí nad Labem nebo *Isole* Cirku La Putyka Praha.

Skupina H se věnuje převážně klasické hudbě na jevišti malého sálu divadla. Počet představení za sezónu – 5

Koncertuje zde například Trio Českého rozhlasu či Pavel Eret.

Z tohoto přehledu je patrné, že nabídka je podměrně dosti stratifikovaná a diferencována. Můžeme hovořit o velké ambicióznosti, kterou dokazuje fakt, že se zde cílí na všechny skupiny diváků.

Dramaturgii jednotlivých skupin zajišťují Mgr. Linda Rybáková, Mgr. Kateřina Kubešová a Bc. Lucie Otradovcová. Mgr. Linda Rybáková se věnuje předplatitelským skupinám B a F a zároveň řeší pronájmy divadla. Dramaturgie skupin A, C, D, H je pod taktovkou Mgr. Kateřiny Kubešové, která se věnuje i projektu Science Café. Bc. Lucie Otradovcová se zabývá skupinou E, školními představeními, koncerty a Divadelním létem.

Mimo předplatné se pravidelně konají koncerty různých žánrů, cestopisné přednášky (*Barevný čtvrtek*), scénické čtení (*LiStOVáNi.cz*), různá talkshow, výstavy, vědecké přednášky a diskuze, další představení a debaty po nich. Tento program není omezen pouze na malý a velký sál divadla, ale je možné využívat i *DON klub*, který má zázemí v divadelní kavárně či divadelní park.

Specifické jsou také programy uváděné jako Podzimní či Vánoční balíček, které mimo předplatitelskou skupinu nabízí činohru, koncerty nebo rodinné tituly. Pravidelní předplatitelé jsou také odměňováni formou prémiových představení, divadelních událostí a slavností.

Školní představení se dále dělí podle věkového zaměření na MŠ, 1. st. ZŠ, 2. st. ZŠ, SŠ a SOU. Program je připravován jak do velkého, tak do malého sálu.

Každé prázdniny divadlo ožije *Divadelním létem v parku*. Jedná se o program, který zahrnuje nejen pravidelná představení a koncerty pod širým nebem v divadelním parku, ale otevírá i Divadelní informační centrum. To se věnuje propagaci divadla a dalších kulturních organizací zřizovaných Jihočeským krajem. Program je z velké části financován z dotačního

programu na podporu kultury v Jihočeském kraji. Divadelní informační centrum ale především nabízí velmi populární komentované prohlídky sálů, jevišť a zákulisí, které bývají často tematicky zaměřené. Oblíbená jsou i zábavná odpoledne pro děti, která nabízejí nejen divadelní představení, ale i tvořivé dílny. V rámci programu jsou i různorodé akce pro dospělé, jako například noční promítání filmů, výstavy, improvizací show... Nedílnou součástí je již zmiňované *Piano na ulici*, které je libovolně k dispozici kolemjdoucím. Od roku 2017 je součástí programu i projekt *Přineste knihy, potěšte jiné*, v rámci kterého návštěvníci přinášejí nepotřebné knihy a jiné si zase mohou odnést. V létě 2019 se z důvodu rekonstrukce, která zasáhla i divadelní park, odehrával program netradičně v prostorách rajskeho dvora augustiniánského kláštera na nedalekém náměstí Mikuláše z Husi. V létě 2020 se program opět vrací do nově zrekonstruovaného divadelního parku.

Jedním z novějších projektů je DON Science Café. Jedná se o sérii přednášek a neformálních diskuzí s předními českými vědci, které se odehrávají v příjemném prostředí kaváren. Tento projekt, který zajišťuje spolek *Otevíráme*, vznikl již roku 2008 a Divadlo Oskara Nedbala se do něj zapojilo v říjnu 2018. Cílem je společné hledání otázek a odpovědí, představení inspirativních osobností a prezentace vědeckých výzkumů. Od podzimu 2018 se uskutečnilo přes deset přednášek.

Nedílnou součástí dramaturgie jsou i výstavy pořádané ve výstavní síni divadla tzv. *DON galerii*. Výstavy se neomezují pouze na galerii, ale jsou realizovány i v prostorech *DON foyer* a *evária*. Vzhledem k tomu, že je galerie přístupná před představeními a o přestávkách zdarma, představuje jakýsi bonus pro diváky. Výběru výstav se věnuje Ing. Veronika Zemanová, jejíž další náplní práce je marketing a PR. Každý rok divadlo nabídne mezi 10 až 15 výstavami. V pestré nabídce návštěvníci naleznou fotografie, obrazy, grafiky, koláže, ale i šité obrazy, malbu na hedvábí, digitální malbu a jiné techniky. Svůj prostor zde mají lokální umělci jako Teodor Buzu, Marie Šlechtová, ale i další umělci z celé České republiky. Součástí výstav jsou i velmi navštěvované vernisáže se zajímavými hudebními hosty.

Další program je uskutečňován formou pronájmu a i v tomto případě vedení dbá na programovou pestrost, protože i představení nerealizovaná divadlem se promítají do obrazu celé instituce.

Pravidelné akce spojené s divadlem

Noc divadel/ European Theatre Night

Nedílnou součástí programu se stala i *Noc divadel*. Tento mezinárodní projekt má v České republice tradici od roku 2013. Roku 2016 se akce poprvé konala i v Divadle Oskara Nedbala Tábor. Záměrem projektu bylo propojení prostoru divadla s lokálními umělci a osobností skladatele Oskara Nedbala. První ročník se tedy nesl v duchu *Tábor sobě!*, a podtitulem celé noci byl *Prostor v jiném světě*. Zpřístupněn byl celý prostor divadla včetně podzemní části. V rámci programu byla odehrána dvě divadelní představení, série koncertů a přednášek. Průvodcem programu byl sám malý Oskar Nedbal hraný dětským hercem. Součástí programu byly i světelné a výtvarné instalace, videomapping, videoart. Představení a různé performance se odehrály nejen na jevišti, ale i v orchestřišti, foyer, hereckých šatnách a na dalších netradičních místech.

Následující ročník navázal na úspěšný první ročník a přilákal více než 700 návštěvníků. Samotnému večeru předcházela důmyslná facebooková kampaň, která prostřednictvím krátkých filmů odhalovala připravovaný program a představovala zaměstnance divadla. Součástí byla i výstava reflektující první ročník Divadelní noci. Největší ohlas vzbudila premiéra divadelního spolku *VRYT* a hudební vystoupení, která zahrnovala jak rockový koncert, tak klavírní recitál či jazz. Nechyběly ani výstavy loutek a street artu. Vrcholem celého večera byl křest nové jevištní podlahy včetně pěveckého vystoupení zaměstnanců divadla.

Ročník 2018 byl příhodně věnovaný tématu *Česko-Slovenska* a představil nejen místní umělce, ale i ty slovenské. V programu bylo myšleno jak na malé diváky, pro které byla připravena loutková pohádka, tak na dospělé návštěvníky. Ti ocenili především hudební zážitky a výtvarné instalace, které v tomto roce v programu převládaly. Novinkou toho roku byla *Táborák stage* v prostoru divadelního parku, kde mohli návštěvníci strávit příjemný čas u táboráku.

Loňský ročník se uskutečnil v předvečer 30. výročí sametové revoluce. Nesl se v duchu oslav tvůrčí svobody v oblasti divadla, hudby a výtvarného umění. Divadelní složku zde reprezentovala autorská hra *Keep Calm* tábořského rodáka Jiřího Šimka a Sary Arnsteinové. Své zastoupení zde měl i *Divadelní soubor Tábor*, který zde odpremiéroval *Audienci* a *Protest* Václava Havla. V té hudební se představili například místní hudebníci se směsí melodií Karla Svobody. V orchestřišti byla k vidění výstava *Můj rok '89*, která reflektovala revoluční rok

z pohledu zajímavých tábořských osobností. Další výstavy byly instalovány ve sklepích a v rozvodně, tedy v prostorech, které byly zpřístupněny pouze u příležitosti Divadelní noci. Akce proběhla i za ztížených podmínek právě probíhající rekonstrukce divadla.

Táborská setkání

Vrcholem tábořské turistické sezóny je festival *Táborská setkání*. Tábořští občané tradičně v první polovině září inscenují vjezd Jana Žižky s vojskem do města. Jak jsem již zmiňovala, tato tradice patrně koření již v 19. století, kdy si měšťané o masopustním úterku aranžovali přepadení masopustních masek Janem Žižkou. Dnes se jedná o několikadenní festival, který zahrnuje středověký průvod, trhy, ukázkou středověkého života, ale i řadu koncertů, divadelních představení a různých performancí. Do festivalového dění se divadlo pravidelně zapojuje a organizuje koncerty, výtvarné workshopy a prohlídky.

Tanec Praha

Od roku 2016 spolupracuje divadlo s *Mezinárodním festivalem současného tance a pohybového divadla - Tanec Praha*. Ten divákům zprostředkovává to nejlepší z tuzemské i zahraniční taneční scény a to již od roku 1989. Na organizaci festivalu v Táboře se divadlo podílí jak produkčně, tak i dramaturgicky za grantové podpory Ministerstva kultury ČR, města Tábora a Jihočeského kraje. Představení se konají vždy v průběhu června. Většinou se jedná o přibližně dvě performance, které probíhají nejen v divadle, ale i na příhodných prostranstvích celého města. Součástí jsou také workshopy a tančírny.

Tabook

Tabook – Festival malých nakladatelů Tábor má svou tradici od roku 2012. Součástí festivalu jsou setkání se spisovateli, čtení, workshopy, výstavy, diskuze a i řada divadelních představení. Divadlo bylo součástí již od počátku, ale až od roku 2014 se na této sekci podílí i Divadlo Oskara Nedbala Tábor. Do festivalového dění se zapojilo premiérou pohádky *Helinda a Klekánice* v podání *Divadelního souboru Tábor*. To se uskutečnilo za přítomnosti autorky literární předlohy Pavlíně Brzákové. V duchu představení pro děti a mládež pokračuje divadlo i v následujících ročnících. Od roku 2018 se DON výrazně podílí na programu festivalu a nabízí prostor pro pořádání workshopů, koncertů, představení, debat, setkání se spisovateli, novináři, dramatiky... Vrcholy 7. ročníku byly zajisté mimořádné uvedení dramatisace románu Kateřiny Tučkové *Vyhnání Gerty Schnirch* v podání *HaDivadla* a za účasti autorky či setkání s Arnoštem

Goldflamem nebo Janem Němcem. 8. ročník byl částečně poznamenán probíhající rekonstrukcí, ale i přesto divadlo svůj prostor zpřístupnilo a nabídlo zajímavé akce. Festivalovou scénu na divadelních prknech otevřel prozaik, básník a novinář Jáchym Topol komentovaným čtením z knihy *Cesta do hlubin noci* od Louise Ferdinanda Celina. Jan Němec zde četl ze své nové knihy *Možnosti milostného románu* a pozornost si zasloužil i program pro děti, který si připravili studenti UMPRUM. Návštěvníky upoutaly i zajímavé diskuze, koncerty a audiovizuální výstava probíhající ve foyer malého sálu. Divadlo plánuje s festivalem *Tabook* i nadále spolupracovat.

Classical Movements

V létě 2016 navázalo divadlo spoluprací se světově proslulou washingtonskou uměleckou agenturou *Classical Movements*. Ta mimo jiné pořádá hudební festival pro mladé talenty *Prague Summer Night*. Město Tábor, potažmo Divadlo Oskara Nedbala, si tato agentura vybrala jako místo intenzivního zkoušení a studia hudby pro téměř stovku studentů či absolventů vysokých hudebních škol z celého světa. Své zkušenosti předávali světově proslulí hudebníci jako pěvec Sherrill Milnes či dirigenti John Nardolillo a James Burton. Výsledky své práce předvedli studenti v předpremiéře i táborskému publiku během dvou koncertů. Spolupráce pokračovala v obdobném duchu i v letech 2017, 2018 i 2019. Hudebníci zde nastudovali skladby pro *Prague Summer Nights* a táborské publikum pravidelně odměnili dvěma velkolepými koncerty. Během nich zazněly skladby Antonína Dvořáka, Bedřicha Smetany, Oskara Nedbala, Wolfganga Amadea Mozarta, Franze Schuberta, Johannese Brahmsa a mnoha dalších. Z důvodu koronavirové krize byl letošní ročník festivalu zrušen, ale následující ročník je již ve fázi příprav.

Táborský festival vína

Tento festival je již tradiční akcí, která letos pořádá již 12. ročník a kromě kvalitního vína z celého světa přináší i řadu kulturních zážitků. Na této akci se divadlo dramaturgicky nepodílí a ředitel festivalu Jiří Blafka divadlo využívá formou pronájmu. V programu realizovaném v budově divadla se objevují především populární divadelní představení z pražských scén a koncerty. Pravidelně jsou k vidění představení *Divadla Járy Cimrmana*, *Divadla Kalich*, *Divadla Bez zábradlí*, představení Jaroslava Duška ve spolupráci s Klubem Lávka a dalších.

Koronavirus versus Divadlo Oskara Nedbala

Koronavirus zásadně ovlivnil život nás všech a podepsal se samozřejmě i na průběhu divadelní sezóny v celé republice, potažmo v celém světě. Stejně jako v mnoha dalších divadlech i v táborském divadle se většina představení přesunula do podzimní části sezóny. Jako bonus si divadlo nachystalo mimořádné předplatné *Plus* s podtitulem *Vraťme kultuře život*. Předplatné symbolizuje vzájemnou pomoc a solidaritu a podpoří soubory, které se v důsledku mimořádných vládních opatření ocitly bez klíčových příjmů. Nabídne 8 představení napříč žánry (*Divadlo Ungelt Praha, Divadlo Na Fidlovačce Praha, Cirk La Putyka, Pražský komorní balet...*) a jejich termín bude teprve upřesněn. Na koronavirovou situaci divadlo reagovalo i vytvořením virtuální prohlídky divadla, která je umístěna na webových stránkách instituce. Festivalu *Tanec Praha 2020* a *Divadelního léta v zahradě* se již omezení nedotknou.

Přehled hospodaření v letech 2016 – 2019

Na základě zřizovací listiny ze dne 14. 4. 2003 je zřizovatelem Divadla Oskara Nedbala Jihočeský kraj. Jedná se o příspěvkovou organizaci zapsanou v obchodním rejstříku u Krajského soudu v Českých Budějovicích v oddílu Pr, vložce 436. Hlavními finančními zdroji jsou příspěvky na provoz divadla od Jihočeského kraje, výnosy ze vstupného a pronájmy. Pronájmy zahrnují nejen prostory velkého a malého sálu, ale i divadelní kavárnu či garáž.

2016

Příspěvek na provoz – 10.141.000,- Kč

Vstupné – 8.286.284,02 Kč – překročení o 20,09 % oproti plánu

Pronájmy – 357.874,64 Kč – překročení o 78,94 % oproti plánu

2017

Příspěvek na provoz – 11.294.000,- Kč

Vstupné – 9.822.763,30 Kč – překročení o 42,36 % oproti plánu

Pronájmy – 380.793,82 Kč – překročení o 52,18 % oproti plánu

2018

Příspěvek na provoz – 13.200.000,- Kč

Vstupné – 9.242.651,35 Kč – překročení o 12,72 % oproti plánu

Pronájmy – 438.527,17 Kč překročení o 46,18 % oproti plánu

2019

Příspěvek na provoz – 13.600.000,- Kč

Vstupné – 7.117.093,55 Kč překročení o 69,45 % oproti plánu

Pronájmy – 419.820,54 Kč překročení o 67,93 % oproti plánu

2020

Příspěvek na provoz – 15.512.00,- Kč

Příspěvek na investice – 25.700.000,- Kč (dokončení rekonstrukce diváckých prostor DON)

Závěr

Skrze analýzu archivního materiálu a vybraných publikací jsem se ve své bakalářské práci snažila postihnout fungování Divadla Oskara Nedbala jakožto specifického prostoru stagiony.

Archivní materiály v Archivu města Tábor se vyjma budování věnují pouze 1. polovině 20. století. Respektive letům 1882 – 1945. Po tomto roce veškeré materiály chybí. Z tohoto důvodu jsem pro práci vybrala právě toto období a popsala, k čemu všemu bylo divadlo využíváno. Sloužilo především ochotníkům, hostujícím kočovným společnostem, jako biograf, prostor pro politická shromáždění a pronajímaly si ho i jiné kulturní subjekty. Divadlo Oskara Nedbala bylo sice divadlo, ale pokud se podíváme na využití, můžeme říci, že šlo o multifunkční kulturní a společenský prostor. Je třeba zmínit, že mělo nezastupitelné místo v sociální demografii města. Tento trend, kdy se divadlo využívá nejen pro divadelní produkci, přetrvává i dnes. Rozdílem je samozřejmě lepší organizovanost a absence politických akcí. Pro ty je v dnešní době možno zajistit jiné prostory, což bylo v oné době složitější.

Vrátíme-li se zpět k budování a založení divadla šlo o určitou replikaci Národního divadla. A to nejen architekturou, ale i svým osvícenským konceptem, tedy divadla jako mravní instituce, která má vzdělávat a má kulturní, sociální i politický potenciál. Tento koncept se během fungování scény zcela jistě realizoval.

Divadlo Oskara Nedbala bylo a je důležitou součástí města, kolem níž se točí kulturní život. Stejně jako v minulosti i nyní můžeme hovořit o městu se silným vztahem k divadlu. Tento vztah je silný i vzhledem k tomu, že je dosti historicky založen. A dle mého názoru se s nástupem nového vedení do divadla ještě prohlubuje a přitahuje více diváků z širokého okolí. To dokládá i vysoká návštěvnost projektů zavedených v posledních letech.

Použité zdroje

Literatura

VALENTA, Jiří, ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava, *Místopis českého amatérského divadla 1. A - N*, Praha: IPOS - Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 2002

VALENTA, Jiří, ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava, *Místopis českého amatérského divadla 2. N – Ž*, Praha: IPOS - Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 2002, s. 144, 150, 441, 465, 538-542, 565, 641

DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR, *Divadlo Oskara Nedbala Tábor*, Tábor 2009, nestránkováno

Brožura Divadlo historická budova, Tábor 2010, nestránkováno

NOVÁKOVÁ, Vendula, *Historie ochotnického divadla v Táboře*, Plzeň 2007, s. 11 - 22, 24 - 51

THIR, Karel: *Staré domy a rodiny tábořské, II. díl*. Tábor 1920, s. 517

Pamětní spis Spolku divadelních ochotníků v Táboře 1857-1887-1927, Tábor 1927, s. 12, 15, 37, 38, 67

150 let ochotnického divadla v Táboře, Tábor 2007, s. 3-10

120 let ochotnického divadla v Táboře 1857-1977, 90 let divadelní budovy v Táboře 1887-1977, Tábor 1977

10 let Divadla Ivana Olbrachta v Táboře, Tábor 1975, s. 3

Divadelní okrsková rada 1924-1937 – zápisy zapůjčené Divadelním souborem Tábor

Zápisy z valných hromad Spolku divadelních ochotníků 1868-1937 – zápisy zapůjčené Divadelním souborem Tábor

Dopisy došlé a kopie dopisů odeslaných 1936-1945 – zápisy zapůjčené Divadelním souborem Tábor

HILMERA, Jiří: *Česká divadelní architektura*, Praha 1999, s. 48-49, 159-160

DVOŘÁK, Jan, *Malý slovník managementu divadla*, Pražská scéna 2005

JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 5, 6, 11, 14, 16, 18 – 29, 31

Ochotnické hnutí na Táborsku, Rok českého divadla 1983, Tábor 1983, s. 14

Česká divadla. Encyklopedie divadelních souborů, Divadelní ústav, Praha 2000, s. 191

Sto let ochotnického divadla v Táboře 1857 – 1957, Tábor 1957

Strategický plán 2016 – 2021 DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR *divadelní festival po celý rok*, s. 6, 12-17, 20-21, 27-28

Zpráva o činnosti a hospodaření Divadla Oskara Nedbala Tábor 2016, s. 12-15, 20-29

Zpráva o činnosti a hospodaření Divadla Oskara Nedbala Tábor 2017, s. 13-17, 21, 24-32

Zpráva o činnosti a hospodaření Divadla Oskara Nedbala Tábor 2018, s. 13, 15-21, 23, 28-35

Zpráva o činnosti a hospodaření Divadla Oskara Nedbala Tábor 2019, s. 13, 15-21, 23, 28-37

Zřizovací listina Divadla Oskara Nedbala Tábor, České Budějovice 6. 10. 2003,
nestránkováno

Divadlo získá nástupní prostor. Ustoupí mu tři parkovací místa, *Týdeník Táborsko XXIV.*, 2020, č. 20, 20. 5., s. 3

Rozpočet na rok 2020 Střednědobý výhled rozpočtu Jihočeského kraje na období let 2021 a 2022

Archiv města Tábor

Karton č. 289

i. č. 1297

R 1915 - č. 1, 2, 5, 6, 8,

R 1917 - č. 5

R 1918 – 1, 2, 4, 6, 7,

R 1919 – 1, 2, 4, 7, 8, 9, 14, 17, 19, 21

R 1920 – 10, 13,

R 1921 – 2, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 24, 28, 29, 30

R 1922 – 1, 2, 3, 4, 7, 15, 21, 22, 29, 33, 34, 35, 37, 38, 42, 49, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 62, 64,

R 1923 – 1, 2, 3, 4, 7, 8, 12, 13, 17, 19, 20, 21, 23, 33, 52, 53, 72

R 1926 – 3, 4, 5, 6, 7, 13, 16, 18, 20, 31, 32

R 1934 – 2, 3, 4, 6, 21

R 1935 – 1, 3, 12, 13, 14, 16, 17

R 1936 – 9, 10

R 1937 – 1

R 1938 – 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9

i. č. 1378

R 1940 – 2, 3, 65, 66, 68,71, 72, 74, 77, 78, 80, 88, 89, 90, 93, 116, 117,

R 1941 – 150, 152, 154, 194, 195, 218, 219, 220, 221, 222, 224

R 1942 – 288, 305, 313, 317, 318, 320, 321, 326, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 335, 421, 422,
423, 425, 426, 431, 432, 434, 435, 436,

R 1943 – 525, 561, 565, 567, 580, 608, 612

R 1944 – 632, 642, 645, 646, 666, 709, 710, 711, 726, 727, 728, 740, 750

R 1945 – 793, 800, 8005, 813, 816, 817, 818, 823, 831, 841, 843

Internetové zdroje

https://taborsky.denik.cz/zpravy_region/jsem-sverazna-prakticka-a-jsem-pravdolaskar-rika-sefka-divadla-20161005.html - vyhledáno 18. 4. 2020

<https://www.stavbaweb.cz/rekonstrukce-divadla-oskara-nedbala-v-taboe-20268/clanek.html> - vyhledáno 18. 4. 2020

<https://pamatkovykatalog.cz/mestske-divadlo-s-tylovym-domem-19986049> - vyhledáno 18. 4. 2020

https://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Nepomuk_Eiselt - vyhledáno 18. 4. 2020

<http://www.divadlotabor.cz/kontakty> - vyhledáno 1. 6. 2020

<http://www.nocdivadel.cz/o-projektu/> - vyhledáno 20. 6. 2020

<https://tanecpraha.cz/cs> - vyhledáno 20. 6. 2020

<http://www.tabook.cz/> - vyhledáno 26. 6. 2020

<https://www.festival-vina.cz/program/archiv-festivalu#/> - vyhledáno 27. 6. 2020

<https://www.classicalmovements.com/> - vyhledáno 27. 6. 2020

<https://www.divadlotabor.cz/predplatne/plus> - vyhledáno 27. 6. 2020

<https://www.narodni-divadlo.cz/cs/sceny/narodni-divadlo/historie> - vyhledáno 12. 7. 2020

<http://muzeum3000.nm.cz/clanek/prozatimni-divadlo-vzniklo-pred-150-lety> - vyhledáno 18. 7. 2020

<https://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=opona&id=378> – vyhledáno 18. 7. 2020

https://www.divadlotabor.cz/storage/download/download_583_DON-maly-sal-technicke-parametry.pdf - vyhledáno 18. 7. 2020

<https://sechtl-vosecek.ucw.cz/cml/dir/theatre.html> - vyhledáno 31. 7. 2020

Ústní prameny

Linda Rybáková – ředitelka Divadla Oskara Nedbala Tábor

Karel Nezveda – předseda Divadelního spolku Tábor

Josef Konrád – dlouholetý člen Divadelního spolku Tábor

Vendula Švarcová (Nováková) – členka Divadelního spolku Tábor

Vít Jakšič – člen Divadelního souboru Tábor

Karel Daňhel – bývalý ředitel divadla

Přílohy

1)

Získat divadlo pro soubor nebylo jednoduché. Kolik velkých pánů se muselo obejít, kolik hřbetů se muselo sklonit, než dali souhlas. Horší než tihle velcí páni byly všelijaké ty menší, ale nadutější veličiny místní, především ješitní a svou mocí opojení předsedové a režiséři ochotnických spolků, jací byli v Kolíně i v Táboře, kterému vládl hloupý a nadutý pan „Záviš“. Každý ředitel, který chtěl dostat divadlo, musel se chtěj nechtěj ucházet o jeho laskavou přízeň.

Olga Spalová: *Sága rodu Budilova*, s. 174²³⁸

2)

Jednání o rozšíření divadla v letech 1910 – 1912

* 3. 6. 1910 - žádá Kuratorium veřejné čítárny, aby při plánované přístavbě nebylo zapomenuto na čítárnu

* 6. 6. 1910 - stavební odbor projednal dokumentaci dokončenou stav. Pravdou 18. 5. 1910, schválil rozpočet ve výši 54 795 K 63 h, příspěvek spořitelny činí 25 000 K, Spolek ochotníků uhradí 9 000 K, čítárna bude společná s úřadovnou a místností pro hosta – rozpočet je psaný tužkou se škrty a opravami s původním nákladem 38 876 K zvýšeným na 54 795 K 63 h

* 15. 6. 1910 – potvrzuje Spořitelna města Tábora Spolku divadelních ochotníků, že pro stavbu přístavku byla schválena půjčka 60 000 K

* 16. 6. 1910 – předkládají Elektrárny města Tábora přibližný rozpočet na zřízení elektrického pohonu propadla ve výši 20 000 K, s tím, že nabídka platí do 16. 9. 1910 a s montáží je možno začít během 6 týdnů – 2. rozpočet byl předložen 16. 9. 1910 – zda akce realizována, není doloženo

* 4. 8. 1910 – oznamuje Spolek divadelních ochotníků městské radě usnesení výboru ochotníků z 22. 7. 1910

²³⁸ VALENTA, Jiří, ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava, *Místopis českého amatérského divadla 2. N – Ž*, Praha 2002, s. 538

– Spolek nesouhlasí s vyhrazením místnosti pro čítárnu v přístavku, obsáhlé zdůvodnění na 3,5 stránkách

- Spolek rovněž přijal zamítavé stanovisko k rozšíření hlediště, je nepřípustné posunovat portál, náklady by byly vysoké a nelze souhlasit s případným přikoupením sousedních pozemků (Rybová, Guttman)

- Spolek sděluje, že spořitelna potvrdila poskytnutí úvěru Spolku ve výši 60 000 K pro novostavbu přídomčí a uvádí podmínky umořování

* 5. 8. 1910 – městská rada žádá stavební odbor o nové prozkoumání návrhu s tím, že nebude řešena čítárna

* 10. 10. 1910 – žádá starosta Spolek divadelních ochotníků i nové projednání problematiky rekonstrukce divadla i s případným rozšířením hlediště do jeviště i s předpokládaným zvýšením nákladů a s případným přikoupením sousedních pozemků

* 3. 11. 1910 – sděluje stavební odbor své stanovisko, ve kterém trvá na zřízení čítárny a znovu doporučuje přepracování projektu včetně zvětšení hlediště

* 19. 12. 1910 – se dotazuje starosta dr. Kotrbelec architekta Buldry na jeho názor na dlouho diskutované názory na rekonstrukci, speciálně na rekonstrukci jen jeviště, ale i rozšíření hlediště, avšak s tím, aby jedna akce neohrozila realizaci druhé

* 20. 12. 1910 – je v městské radě projednána dlouhodobě řešená otázka úpravy hlavního vstupu do divadla. Stavitelé Klíma a Pravda předkládají dle rozhodnutí z 22. 2. 1910 alternativní řešení

- vchod do divadla lze rozšířit na 2,5 m, aniž by byla dotčena dlažba a upravit pokladnu – náklad 600 K

- rozšířit vchod na 2,5 m, odstranit stupně ve vchodu, což si však vyžádá další úpravy, schodů ke galerii i ložím – náklad 1500 K

- místnost lékaře by mohla být upravena z foyeru před lóžemi zřízením skleněné stěny nebo rabicovou příčkou s dveřmi

* 6. 1. 1911 – široce zastoupená komise projednává za účasti arch. Buldry mnoho let již diskutované otázky rekonstrukce divadla – zápis má 9 stran – účastníci komise však nedošli k jednoznačným závěrům.

- * 30. 1. 1911 – stavební odbor doporučuje řešit změny vchodu až s přestavbou divadla, o které se právě jedná
- * 1. 5. 1911 – zasílá firma Fanta a Jireš rozpočet s techn. zprávou na rekonstrukci jeviště – 6. 5. 1911 dokumentaci zasílá Spolek městské radě
- * 8. 6. 1911 – zasílá Spolek divadelních ochotníků městské radě výsledek projednání projektů – odmítá Buldrův projekt dokončený v květnu – zároveň předkládá „přehled nákladů na přístavbu dle různých návrhů a vystrojení“, který zpracoval ing. Klíma
- * během získávání podkladů a při přípravě schvalování (6. -7. 1911) byly m. j. zkoumány právní poměry o vlastnictví, udržování a správě divadla
- * 21. 6. 1911 – předkládá ing. Klíma odborný posudek dvou dříve odevzdaných projektů – od F. Buldry a ze stavebního odboru – rekapitulace dřívějších stanovisek – Buldra rozšiřuje hlediště, bourá portál, bourá zadní stěny přídomčí, vysoký sál – odhadované náklady Buldra 150 000K, stavební odbor 60 000K, z toho topení 12 000K – v závěrečném doporučení navrhuje nerozšiřovat hlediště a zřídit ústřední topení
- * 29. 11. 1911 – sděluje Spolek, že netrvá na rozšíření hlediště, žádá urychleně řešit šatny herců, místnosti pro zkoušky a zřídit topení, souhlasí s návrhem ze stavebního odboru
- * 13. 12. 1911 – souhlasné stanovisko finančního odboru k projektu stavebního odboru
- * 28. 12. 1911 – starosta sděluje Spolku, že projekt bude přeložen obecnímu zastupitelstvu, je však nutné, aby Spolek zajistil zpracování rozpočtu
- * 12. 1. 1912 – nabídka ing. Julia Jelínka pro ústřední topení
- * 30. 1. 1912 – rekapitulace s přehledem přípravy rekonstrukce
- * v únoru 1912 předkládá ing. Klíma rozpočet na alternativní úpravu vstupu do divadla na 884K a v březnu 1912 rozpočet na úpravu orchestru na 315K, která však vyžaduje snížení podlahy o 75 cm a podchycení konstrukcí
- * 3. 1912 – předkládá ing. Klíma technickou zprávu s rozpočtem dle návrhu městské technické kanceláře, včetně rozšíření hl. vstupu a nového návrhu centrálního topení od ing. R. Maška s nákladem 57 000K, pro případnou ohnivzdornou železnou oponu nutno zvažovat dalších 3 000K

* 11. 5. 1912 – rozpočet Jana Štětky na ústřední topení a větrání ve výši 7 708K²³⁹

3)

Vzpomínky na rekonstrukci 1965

Jaroslav Jaroš, tehdejší mistr stavby

Nejnebezpečnější bylo bourání v přízemí, v místech dnešních šaten s podvlékáním železných nosníků pod hořejší zdivo. Zatímco dlouhá zeď v prvním poschodí zůstala, zdivo pod ní v přízemí se muselo vybourat, podsloupit. Základy pro hlediště se musely kopat do hloubky pěti metrů. V místě byl materiál samá navážka. Neobvykle to vypadalo v květnu pětadesátého, když na stavbě pracovalo na sto dvacet lidí. Spousta řemesel, různé charaktery, s každým člověk nevyjde, tempo, to byla vzrušující doba. Lidé, kteří na divadle pracovali, dali mu, co mohli. Hlavně teď, aby se divákům líbilo, aby je hodně užili.

(Palcát – 29. 10. 1965)²⁴⁰

Karel Daňhel, současný ředitel²⁴¹

Před pětadvaceti lety mě vlast povolala k budování a obraně prostřednictvím vojenské správy do Tábora. K obraně mi přidělila příčnou flétnu, čímž jsem měl jistotu, že jsem se stal nanejvýš mírovým vojákem. K budování zánovní lopatu a poslala mne na stavbu tábořského divadla, které bylo ve stavu zrodu a tehdy vlastně staveniště. Ve foyeru nebyla ještě dlažba, ani na sloupech obklady a my, čerství absolventi vojenské konzervatoře, jsme v zájmu vytvoření spolehlivého vztahu ke kultuře kopali kanál. Vědět, že jednou budu v ředitelské kanceláři po přívalových deštích marně vzpomínat, kudy ten kanál vede, věnoval bych zcela určitě budování divadla v roce 1964 větší pozornost.²⁴²

²³⁹ JANKOVEC, Otakar: *Vznik a stavební proměny městského divadla*, Tábor 1998, s. 21, 23, 24

²⁴⁰ DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR, *Divadlo Oskara Nedbala Tábor*, Tábor 2009, nestránkováno

²⁴¹ Brožura byla vydána roku 2009. Karel Daňhel byl ředitelem do roku 2016, dnes je ředitelkou Linda Rybáková.

²⁴² DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR, *Divadlo Oskara Nedbala Tábor*, Tábor 2009, nestránkováno

Zájem obyvatelstva a spokojenost s novým stánkem kultury

... Připomeneme-li si, že první tábořské divadlo bylo postaveno v roce 1840, že na jeho místě vznikla v roce 1887 nová a dnes stojící divadelní budova, je rok 1965, kdy došlo po rozsáhlé přístavbě k slavnostnímu otevření moderního divadla třetím památným rokem.

Odpoledne se hlediště rychle zaplnilo. Přijeli hosté z hlavního města. Dostavilo se i na čtyřicet rodáků z Tábora bydlících v Praze. Zazněla Smetanova Česká píseň v pečlivém provedení tábořského Hlaholu a Bolechu za dirigování J. Harta. Poté předseda ONV Tomáš Lavička uvítal shromáždění, zhodnotil výstavbu divadla a poděkoval všem, kdo se na jejím zdárném uskutečnění podíleli a předal budovu jejímu uměleckému provozu. Slavnostním řečníkem byl náměstek ministra školství a kultury Dr. František Kahuda. Vyzvedl historický i současný význam divadla vůbec, zdůraznil jeho smysl v naší socialistické společnosti, potřebu divadla dobrého v životě člověka a popřál jeho tábořskému provozu mnoho úspěchu...

Vždy jsme s úctou i láskou vzhlíželi k naší první scéně. Národní divadlo nám bylo posvátné nejen dokonalostí svého uměleckého projevu, ale hlavně svým vlasteneckým projevem. Není divu, že se jeho činoherní soubor setkal v Táboře s tak mohutným ohlasem. Provedení Jiráskovy *Lucerny* v režii národního umělce Zdeňka Štěpánka zůstane nezapomenutelným zážitkem. Prvotřídní obsazení zaručovalo úspěch představení již předem, ale možnost být naším nejznámějším umělcům skoro na dosah, přispělo k tomu, že bylo po všech stránkách vskutku slavnostní.

(Palcát – 5. 11. 1965)²⁴³

²⁴³ DIVADLO OSKARA NEDBALA TÁBOR, *Divadlo Oskara Nedbala Tábor*, Tábor 2009, nestránkováno

Seznam obrazových příloh

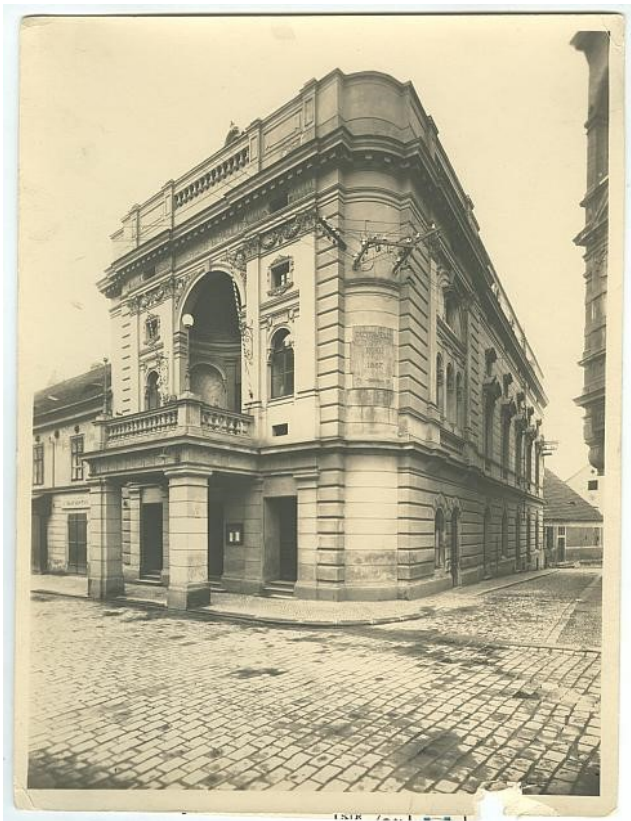
- 1) Divadlo Oskara Nedbala před přestavbou roku 1937 (Ateliér Šechtl a Voseček)
- 2) Divadlo Oskara Nedbala po přestavbě roku 1937 (Ateliér Šechtl a Voseček)
- 3) Půdorys divadla z roku 1885 od architekta Františka Buldry (Otakar Jankovec – Vznik a stavební proměny městského divadla)
- 4) Staré divadlo používané před postavením Divadla Oskara Nedbala (Archiv Divadla Oskara Nedbala)
- 5) Interiér malého sálu před přestavbou roku 1937 (Ateliér Šechtl a Voseček)
- 6) Interiér malého sálu po přestavbě roku 1937 (Ateliér Šechtl a Voseček)
- 7) Interiér malého sálu dnes (Archiv Divadla Oskara Nedbala)
- 8) Jeviště Divadla Oskara Nedbala (Ateliér Šechtl a Voseček)
- 9) Jeviště Prozatímního divadla (<http://muzeum3000.nm.cz/clanek/prozatimni-divadlo-vzniklo-pred-150-lety>)
- 10) Tylův dům (Ateliér Šechtl a Voseček)
- 11) Nerealizovaný návrh opony, Apotéza Jana Žižky (Brožura Divadlo Historická budova)
- 12) Strop malého sálu (Web Divadla Oskara Nedbala)
- 13) Malý sál pohled shora, současnost (Web Divadla Oskara Nedbala)
- 14) Velký sál (Archiv Divadla Oskara Nedbala)
- 15) Divadlo dnes, foto - noc (Web Divadla Oskara Nedbala)
- 16) Divadlo dnes, foto – den (Web Divadla Oskara Nedbala)
- 17) Řez divadla (Archiv Divadla Oskara Nedbala)
- 18) Požární evakuační plán (Web Divadla Oskara Nedbala)
- 19) Zrekonstruovaný interiér 2019 (Web Divadla Oskara Nedbala)
- 20) Zrekonstruovaný interiér 2, 2019 (Web Divadla Oskara Nedbala)

21) Tablo divadelních ochotníků 1869 (Archiv Divadelního souboru Tábor)

22) Plakát – Casanova (Archiv Divadelního souboru Tábor)

23) Plakát – Po slunce západu

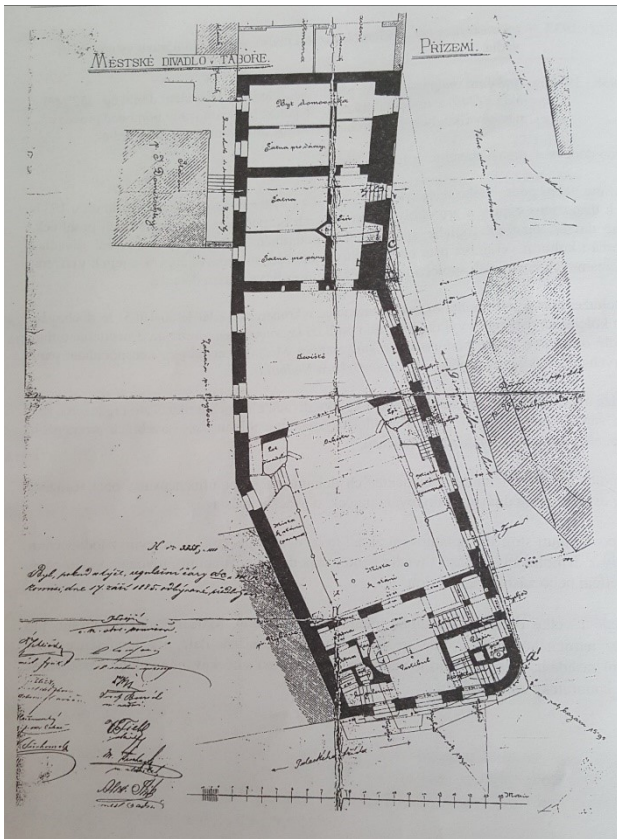
24) Plakát – Slepá nevěsta

1) Divadlo Oskara Nedbala před přestavbou roku 1937

2) Divadlo Oskara Nedbala po přestavbě roku 1937

3) Půdorys divadla z roku 1885 od architekta Františka Buldry

4) Staré divadlo používané před postavením Divadla Oskara

5) Interiér malého sálu před přestavbou roku 1937

6) Interiér malého sálu po přestavbě roku 1937

7) Interiér malého sálu dnes

8) Jevišťe Divadla Oskara Nedbala

9) Jevišťe prozatímního divadla kolem roku 1880

10) Tylův dům

11) Nerealizovaný návrh opony, Apotéza Jana Žižky

12) Strop malého sálu

13) Malý sál, pohled shora, současnost

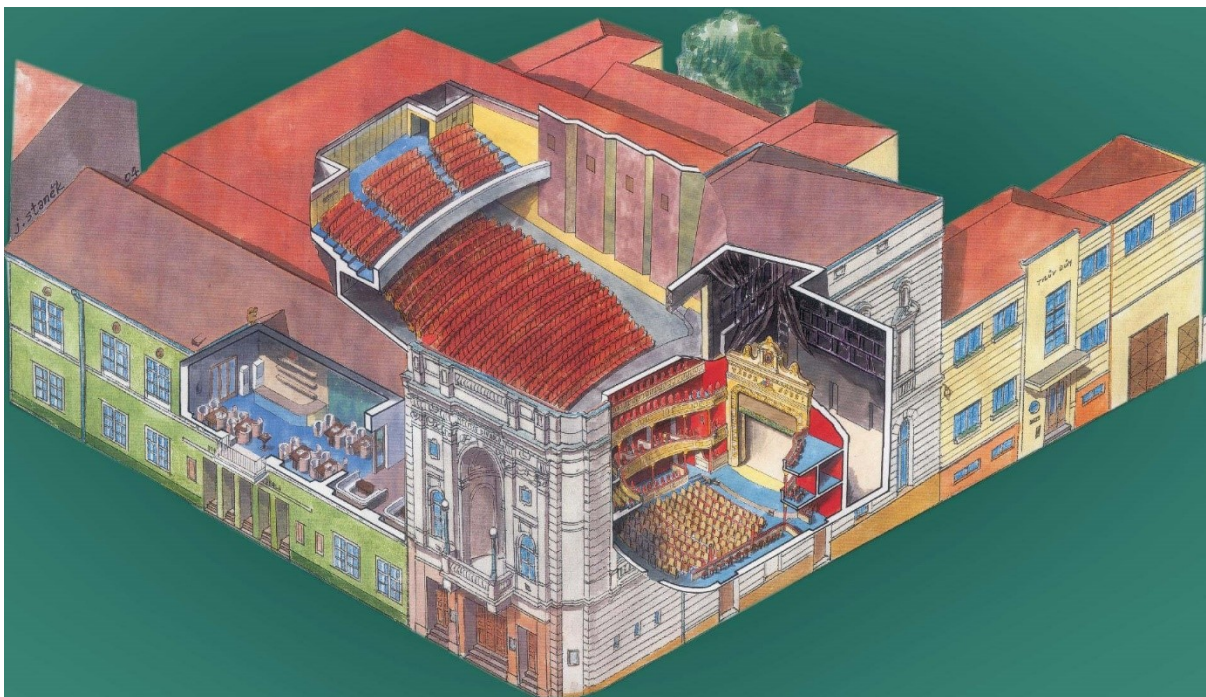
14) Velký sál

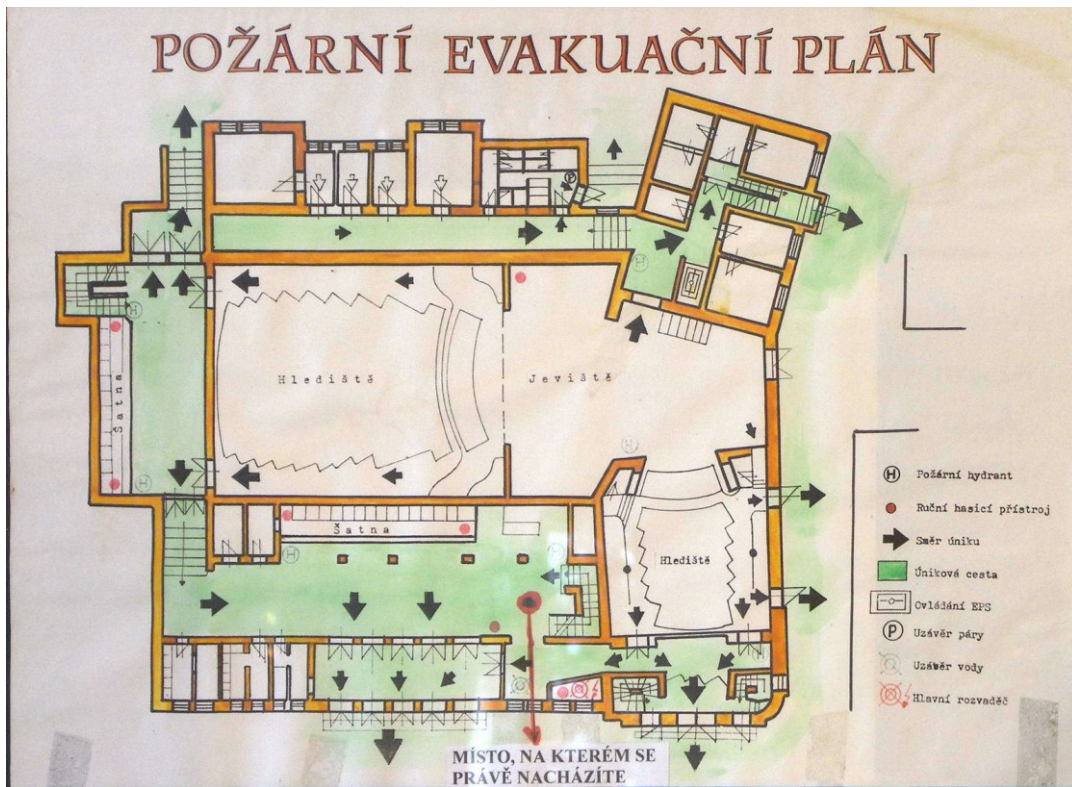
15) Divadlo dnes, noc

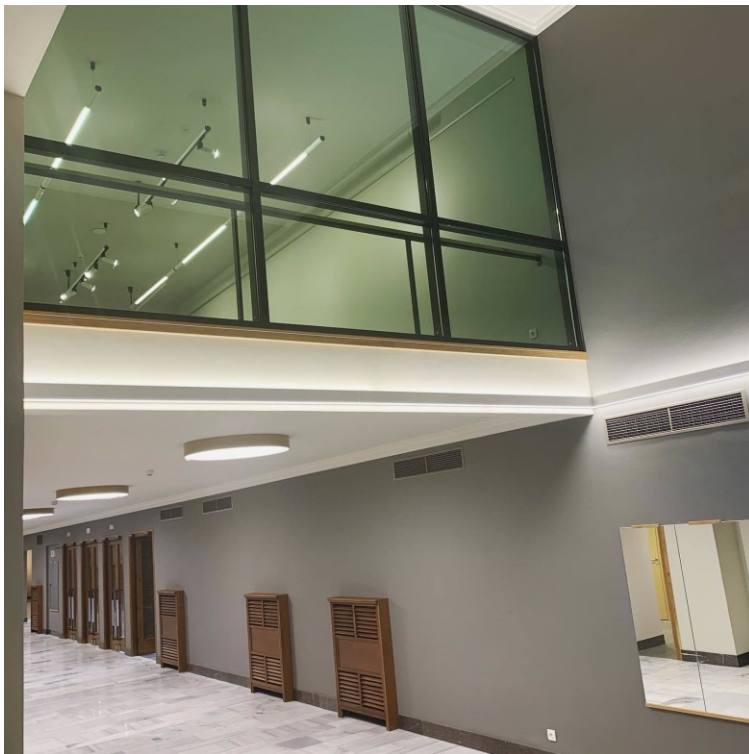
16) Divadlo dnes, den

17) Řez divadla

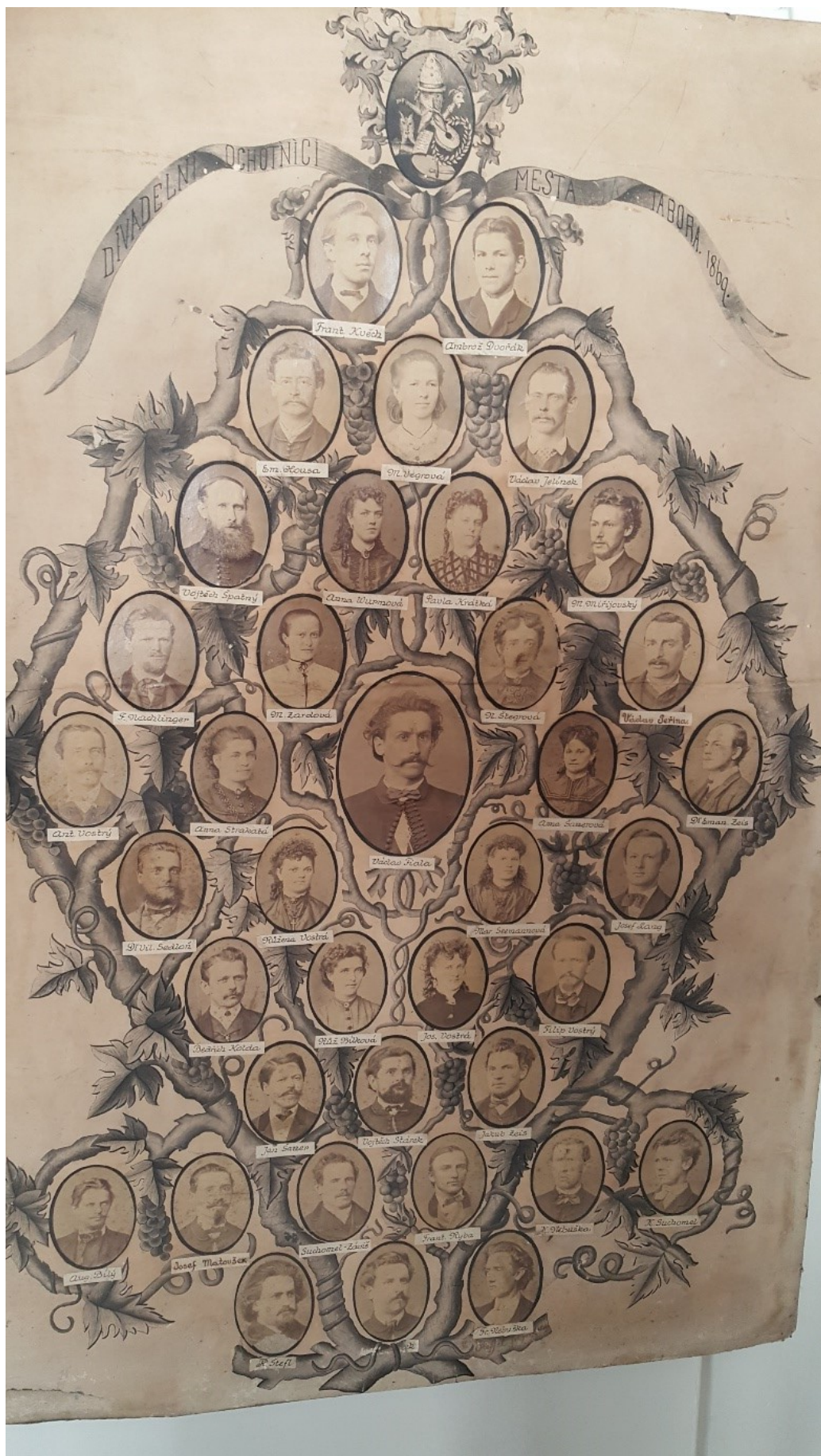
18) Požární evakuační plán

19) Zrekonstruovaný interiér 2019

20) Zrekonštruovaný interiér 2, 2019

21) Tablo divadelních ochotníků 1869

62.

V sobotu dne 2. října 1869
 spořádá spolek Tábořských divadelních ochotníků
 představení
ve prospěch pohořelých jižních Čech.
Casanova.
Veselohra ve 3 jednáních od Lavriera. Z francouzského přeložil J. J. Kolar.

O s o b y :

Kavalir Casanova, důstojník	p. Fr. Nebuska.
Busoni, velitel pevnosti Svato-Ondřejské v Benátské republice	p. Závís.
Fiorilla, jeho manželka	sl. Krátkých.
Kavalir Gambetto, Casanovův přítel	p. Fiala.
Rosaura, jeho nevěsta	sl. Cardova.
Karlina, zalátníkova neteř	sl. Vostrých.
Pippo, klíčník	p. Suchomel.
Rocco, starý vysloužilce	p. Ryba.
Správce Muranského letohrádku	p. Dvořák.

Člunář. Věžnové. Hosté. Vojáci.

děje se v prvním a třetím jednání na pevnosti Svato-Ondřejské, ve druhém na letohrádku blíže Benátek.

K tomuto představení jsou zvláště nové obleky zhotoveny.

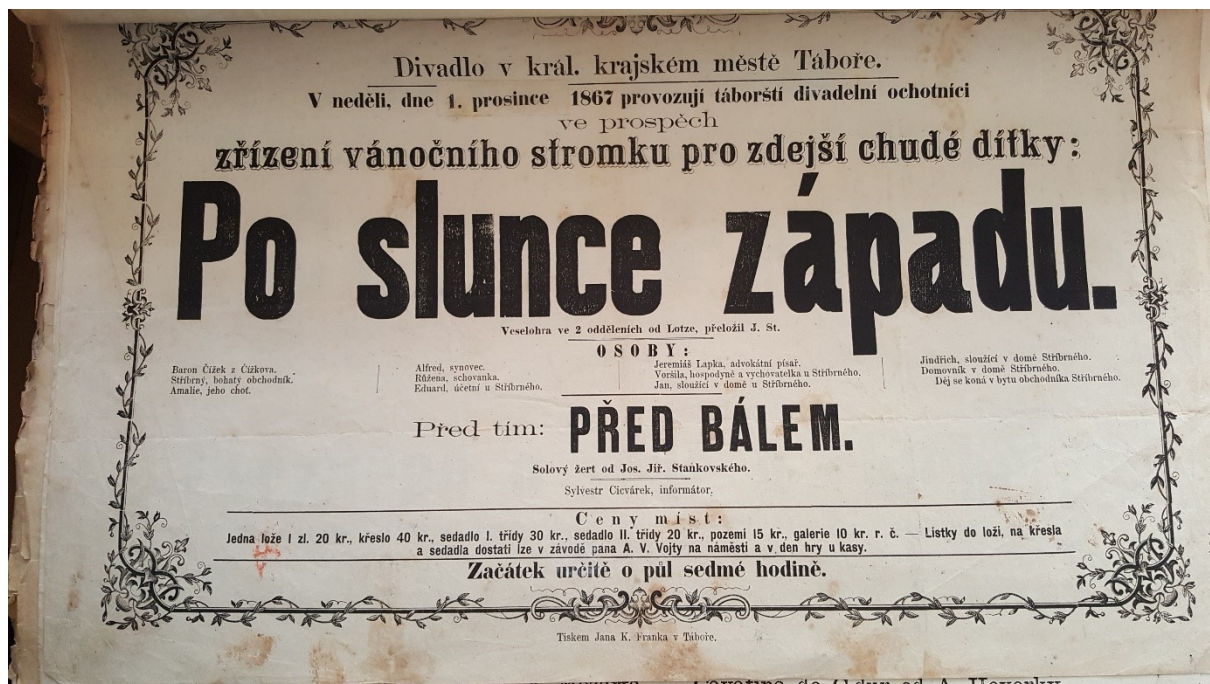
Před započítím hry přednese celý orchestr:
Ouverturu „Cikánka“ od Balfho.

y míst: Lože I zl. 50 kr., křeslo 40 kr., I. místo 30 kr., II. místo 20 kr., pozemí 15 kr., galerie 10
 Lístky jsou k dostání u pana A. V. Vojty na náměstí.

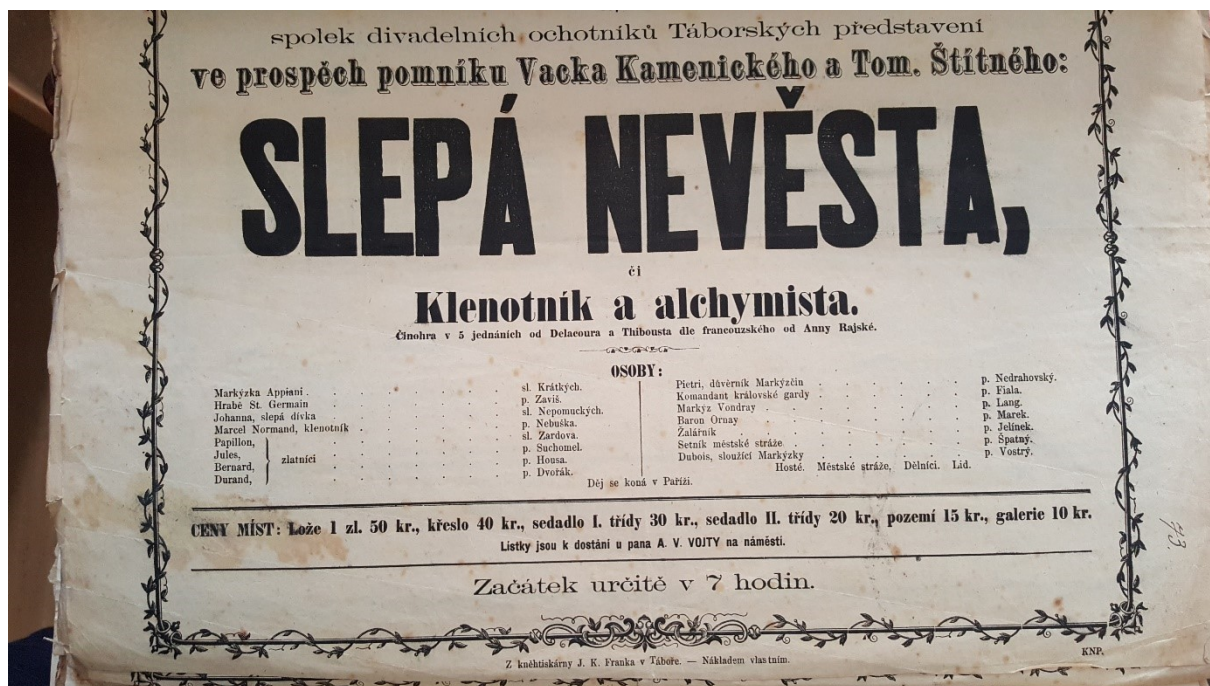
Začátek v 7 hodin.

Rychlotisk Jos. Hnilický v Táboře. **K. n. p.**

22) Plakát – Casanova

23) Plakát – Po slunce západu

24) Plakát – Slepá nevěsta